

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C28

ASIA: v. 1930.

Jolmanin raportit nro 44-45, 61

Ruuskaan raportit 4-10 (nro 7, 2 raporttia)

48

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C28.

ASIA: _____

U.a. Asiantuntija Rauskosen rap. 4.

Praha

4/3 1930.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
PRAHA

No 139.

Maaliskuun 4 pnä 1930.

ULKOASIAINMINISTERIO		
No 2/390 h. 10 30		
10/3.30	2	112
RYHMÄ	LUOKA	LAJI
5	C 28.	

Herra Ministeri,

Ohellisena saan lähettää tiedoitukseni
no 4, joka sisältää:

Pikku-Ententen ja Unkarin suhteet Haegin
konferenssin jälkeen.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän
kunnioitukseni vakuutus.

K. Ruuska

Varatuomari,

Herra Hj. Procopé,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m., y.m., y.m.,

Helsinki.

SUOMEN ASIAINHOITAJAT		
2/390 p. D. 10 30		
10/3.30	2	LM
RYHMÄ	Luokka	Luokka
5	C28	

PRAHASSA OLEVAN v. a. ASIAINHOITAJAN

TIEDOITUKSIA No 4.

Maaliskuun 4 pnä 1930.

Sisältää:

Pikku-Ententen ja Unkarin suhteet Haagin
konferenssin jälkeen.

Pikku-Ententen ja Unkarin suhteet

Haagin konferenssin jälkeen.

Erinäisten entisten unkarilaisten alueiden jouduttua maailmansodan loppuselvittelyssä uusien isäntien haltuun, syntyi lakematon joukko taloudellisia ja finanssiellisiä kysymyksiä, jotka vain ylimalkaisesti järjesteltiin Trianonin rauhansopimuksessa. Yksityiskohtaista selvittelyä ja ratkaisua varten asetettiin nuo tunnetut tshekkoslovakialais-unkarilainen, jugoslavialais-unkarilainen ja rumaniaalais-unkarilainen sekaerotuomioistuimet. Nämä tuomioistuimet ovat jo vuosikausia koettaneet selvittää syntyneitä riitaisuuksia, kuitenkin sen paremmin onnistumatta kuin että vastapuolien välit ovat pikemmin entisestään vain pahentuneet. Haagissa viime joulukuussa pidetyssä reparationikonferenssissa oli nyt nämäkin kysymykset, mikäli mahdollista, likvidoitava. Yleinen mieliala ei suinkaan riitapuolien välillä ollut omiaan etukäteen takaamaan helppoa ratkaisua. Jonkun aikaa niiden tapahtumien jälkeen, joita olen selostanut tiedoituksessani no 2, heinäkuun 1 pltä 1929, sattui uusi välikohtaus, -unkarilaiset vangitsivat puolelleen sijaitsevalla raja-asemalla Hidasnemeti muutaman tshekkiläisen aseamiehen syyppäänä va-

koiluun-, joka suuresti kuohutti ennestään ärtyneitä mieliä ei vain Tshekkoslovakiassa, mutta myös sen liittolaismaissa. Ja tätä mielialaa olivat sanomalehdet pitäneet jatkuvasti yllä.

Suurin osa noista vaikeista kysymyksistä saatiin sitten pois päiväjärjestyksestä Haagissa, jään kuitenkin Unkarin reparationeja, ynnä siihen liittyvän optanttien korvauskysymyksiä koskevan sopimuksen teksti lähempien Parisissa tapahtuvien neuvottelujen varaan.

Niin Pikku-Ententen kuin Unkarinkin edustajat palasivat Haagista ainakin ulkonaisesti tyytyväisinä. Tyytyväisenä heidät vastaanotti, suurin piirtein katsoen, yleinen mielipidekin, kunkin maassaan, muualla paitsi Tshekkoslovakiassa, missä tunteet olivat hyvin sekavia. Julkisissa lausunnoissaan ja antamissaan haastatteluissa varsinkin Pikku-Ententen edustajat alleviivasivat erikoisesti Haagin saavutusten poliittista merkitystä. Niinpä Romanian ulkoministeri Mironescu m.m. erään unkarilaisen lehden haastattelijalle lausui seuraavaa: "Haagin sopimusten jälkeen, jotka poistivat reparationi- ja optantti-myrrkkyaineen, ei ole enää olemassa mitään estettä hyvien naapurisuhteiden luomiselle. Vakaukseni mukaan tulee Unkari ennenkin tai myöhemmin löytämään tien ystävälliseen kassakäymiseen Pikku-Ententen maiden kanssa. Tie, joka vie Briandin Europan Yhdysvaltoihin, on jo selvästi tunnettavissa. Europan eri puolilla muodostetaan aluksi 2-3 naapurivallan kesken regionaaliliittoja taloudellisella pohjalla. Nämä voivat olla pohjana suurelle europalaiselle taloudelliselle liitolle. Europa tulee löytämään muodon yhteiskunnallisten vääryyksien poistamiselle. Sen tapainen kehitys, ehkä sosialidemokratian suunnassa, ei näyttäisi olevan mahdoton Venäjälläkään. Tulevaisuutta ei tarvitse

pelätä, sillä maailmansota on vakuuttanut sekä voittajat että voitettut samalla tavalla, että uusi yhteentörmäys hävittäisi Europan lopullisesti. "Valois~~in~~in vä~~in~~in kuvaa myös Beneš uut- ta tilannetta puheessaan Tshekkoslovakian edustajakammarissa. "Haagin konferenssi edustaa suurta virstantolppaa europalaises- sa politiikassa. Versaillesin, St. Germainin ja Trianonin rauhat edustavat eräänlaista aselepoa. Nyt ensi kerran v. 1919 jälkeen olivat kaikkien entisten vihollismaiden edustajat kokoontuneet saman pöydän ääreen ja ystävällisessä mielessä likvidoivat kai- ken sen mikä likvidoitavissa oli. Suunnaton joukko vaikeuksia, vastakohtia ja vihollisuuksia poistettiin. Pikku-Ententen maat voivat merkitä tililleen menestyksen, sillä ne eivät vaatineet mitään muuta kuin mikä niille kuului, eivätkä mitään, mikä tarpeet- tomasti olisi nöyryyttänyt Unkaria, tai osoittautunut Bulgarialle mahdottomaksi hyväksyä. Siksipä Haag edustaakin suurta edistys- askelta Europan politiikassa. Liioittelematta voidaan sanoa, tie täyteen sovintoon Keski-Europan maille on nyt avoinna. Haagissa Tshekkoslovakia noudatti tätä politiikkaa tietoisesti ja tarkoi- tuksellisesti ja tulee sitä systemaattisesti tulevaisuudessa jatkamaan." Unkarin edustajan Bethlenin julkisissa lausunnoissa on todettavissa paljon suurempi pidättyväisyys. Hän on kylläkin tyytyväinen tuloksiin esillä olleissa käytännöllisissä kysymyk- sissä, mutta hän ei puhu^{niinkään paljon} niistä kuin uuden taloudellisen lähenty- misen mahdollisuudesta Pikku-Ententen maiden kanssa. Aivan sel- västi huomaa hänen sanojensa taa peittyvän ajatuksen, että jo- tain paljon suurempaa ja tärkeämpää on vielä selvittämättä.

Kovin liioiteltua olisikin ottaa täydestä Mirones- cun ja Benešin sanat, sikäli kuin ne koettavat uskotella suhtei- den Unkarin ja Pikku-Ententen välillä, saaneen aivan uuden kään- teen. Unkari ei suinkaan ole luopunut Trianonin rauhan revisioni-

ajatuksesta, eikä Pikku-Entente siihen nähden myöskään ole muuttanut kantaansa. Benešin hänen vastustajansa sekä kotona että ulkona pitävät hypokriittina. Eikä syrjästäkatsoja voi välttyä siltä käsitykseltä, että hänen tunnettu poliittinen optimisminsa on tarkoituksellista ja että hän sanoihin peittää usein päinvastaisen ajatuksen. Ei ole epäilystäkään siitä, etteikö Beneš tuntisi todellista mielialaa Unkarissa ja siis tietäisi, että sillä taholla ei ajatella sovintoa muulla ehdolla kuin valtakuntien rajojen uudelleen järjestelyllä. Hellittämätön taistelu yleisen ulkomaisen mielipiteen puolelleen saamisesta edelleen jatkuu molemmin puolin. Yksi Benešin keinoja tässä taistelussa on saada Unkari näyttämään rauhanhäiritsijältä ja esteeltä yleiselle konsolidoitumiselle, samalla kun hän mahdollisimman monella muotoa koettaa saada uskottavaksi oman rauhanrakkautensa ja vilpittömän pyrkimyksensä ylläpitämään hyviä naapurivälejä. Muussa kuin agitatorisessa mielessä lausuttuina ei siis myöskään voi ottaa hänen seuraavia senaatissa viime kuun 6 p:nä lausumia sanojaan: "Meidän liittosuhteenme solmittiin eräissä määrättyissä olosuhteissa, tänään kehittyvät ne organisesti edelleen yleiseuroopalaisen politiikan hengessä. Siksipä koko meidän ulkopoliittikkamme suunnitelma Pikku-Ententeen nähden on ollut se, että tältä liitolta on hiottava pois sitä kärkeä ja terävyyttä, jonka sen alunperin, silloisissa oloissa, puolustuskeinona eräiden unkarilaisten faktorien expansionia vastaan, täytyi ottaa. Siksipä me haluamme rehellisesti ja järjestelmällisesti työskennellä Keski-Europan pienten valtojen uuden yhteisön luomiseksi, mikä on oleva ensi askel ja ensi aste suuren yleiseuroopalaisen yhteisön luomiselle." Kohta sen jälkeen kuin Beneš oli puhunut kauniita sanoja sovinnosta hänen puolueensa ehkä huomattavin lehti "LIDOVÉ NOVINY" hyökkäsi Unkarin valtionhoitajan Horthy'n kimppuun heittäen m.m. syytöksen, että

Horthy olisi ollut yllyttäjänä erääseen aikoinaan tapahtuneeseen valtiolliseen murhaan. Hyökkäykset aiheuttivat luonnollisesti suunnattoman mieltenkuohun Unkarissa ja tapauksessa nähtiin vain Benešin poliittinen shakkiveto. Puolivirallinen "Pester Lloyd" kirjoitti asiasta helmikuun 16 päivän numerossa otsikolla "Abrechnung" seuraavaan tapaan: "Koko siveellisen maailman edessä, niin kauas kuin sanamme voi tunkeutua, on meillä julkinen tili tehtävä tohtori Eduard Benešin Tshekkoslovakian ulkoasiainministerin kanssa. Lehdessä "LIDOVÉ NOVINY", joka on notorisesti läheisessä suhteessa Benešiin, on ollut Unkarin valtionhoitajaa kärkeästi loukkaavia kirjoituksia. Lehti on vain välikappale sen kädessä, joka matelijarahastostaan on sille maksanut sen kunniallekäyvästä kirjoittelusta. Ulkoasiainministeri Beneš on se, joka on vedettävä koko ihmiskunnan kunniatuomioistuimen eteen vastaamaan ansioidensa mukaan. Onhan tunnettua se mestaruus, millä herra Beneš osaa saada maan koko lehdistön poliittisten päämääriensä ja nurkkajuonittelujensa aseiksi. Ja "LIDOVÉ NOVINY" on hallituksen lehti. Beneš harjoittaa kyynillistä kaksoispeliä. Haagin konferenssin jälkeen Beneš selitti, että nyt on syntynyt aivan uusi tilanne, entiset riitakysymykset on raivattu pois tieltä ja tie on avoinna rauhalliseen yhteistyöhön myös Unkarin kanssa. Tässä herra Benešin yhdet kasvot. Toiset irvistelevät hänen lehtiensä häväistysartikkeleista. Herra Benešin on vastattava ei ainoastaan unkarilaisen julkisuuden, mutta myöskin koko sivistyneen maailman kunnian- ja säädyllisydentunteiden edessä, mitkä hänen motiivinsa tällaiseen menettelyyn ovat. Koska Benešiltä on turhaa odottaa avointa rehellistä vastausta, vastaamme me siihen: Beneš ei ole sokea nähdäkseen, miten vastenmielisyys hänen omassa maassaan kasvaa, ja että hän pysyy pystyssä vain sen vuoksi, että valtion pää panee koko arvovaltansa vaakaan hänen puolestaan.

Puhuessaan Geneven luoneen edellytykset parempien suhteiden luomiselle Unkariin, on hän koettanut hummata suurvallat, jotka niin ponnistelivat Tshekkoslovakian ja Unkarin välisen risti-riidan lieventämiseksi, eräänlaisella "Captatio benevolentiae"lla.

Naapurisovun syntyminen ei kuitenkaan sovi hänen politiikalleen. Hänen olisi hinnalla millä tahansa saatava kunniastaan arka Unkari provosoiduksi johonkin maltittomaan tekoon. Silloin herra Beneš voisi lyödä kaksi karpästä yhdellä iskulla. Ensiksi hän voisi kotonaan todistaa oman politiikkansa oikeutuksen. Toisekseen voisi hän suggeroida niille valloille, jotka Haagissa osoittivat hyvántahtoisuutta Unkarille, että näiden rauhan häiritsijä unkarilaisten kanssa ei mitään järjellistä voi saada aikaan. Tapa, millä Beneš Unkarin valtionhoitajaa roskajoukkomaisesti häpäisee ja sillä verisesti loukkaa koko Unkarin kansaa, on sitä tunnettua tshekkiläistä ritarillisuutta. Häpäisy sattukoon häpäisijään itseensä ja tämän asetamme kaikkien kunniallisesti ajattelävien ihmisten ja koko sivistyneen maailman inhon kohteeksi." Tshekkoslovakian ulkoasiainministeriön lehti "PRAGER PRESSE" vastaa tähän artikkeliin hyvin vaatimattomassa paikassa 4:llä sivulla kysyen, millä oikeudella "PESTER LLOYD" tekee Benešin vastuunlaseksi "LIDOVÉ NOVINY"n kirjoituksesta, kun Benešillä ei ole mitään sen kanssa tekemistä. Ulkoasiainministeri ei voi toimia kaikkien suurten lehtien sensorina, eikä yllyttää maan syyttäjäviranomaisista niiden kimppuun. Ministeri Beneš täyttää velvollisuutensa jo sillä, jatkaa "PRAGER PRESSE"kun hän yleisesti huomauttaa maan lehdistölle toivottavaa olevan, että tämä kirjoitustavassaan ottaa huomioon uuden, sovintoon pyrkivän tilanteen vaatimukset. "LIDOVÉ NOVINY"n, ynnä siihen yhtyneiden muutamien muiden lehtien, kuten sosialidemokraattien pää-äänenkannattajan, -siis hallituspuolueen-, kirjoitukset aiheuttivat myös virallisen

vastalauseen, jonka esitti tšekäläinen Unkarin lähettiläs sekä kirjallisesti että suullisesti Tshekkoslovakian ulkoasiainministeriölle. Vastalauseen uudisti Unkarin lähettiläs vielä kaksi kertaa lehtihyökkäysten jatkumisen vuoksi. Ulkoasiainministeriö vastasi, että se valittaa hyökkäystä, mutta että painolaki ei jätä ministeriölle mitään mahdollisuutta sekaantua lehtien kirjoitteluun. Ministeriö tulisi kuitenkin mahdollisuuden mukaan koettamaan estää hyökkäysten uusiintumisen.

On tietenkin vaikeaa varmuudella päätellä, onko Beneš inspiroinut yllä puheena olleet lehtikirjoittelut, mutta toiselta puolen on vaikeaa uskoa, että esim. hänen oman puolueensa tärkeä lehti olisi juuri näissä oloissa ja tällä hetkellä esiintynyt Benešin tietämättä tai ainakaan vastoin hänen tiettyjä toivomuksiaan. On nimittäin julkinen salaisuus, että monet lehdet ja ainakin kansallissosialistien lehdet ovat ulkopoliittisessa suhteessa ulkoasiainministeriön orientoitavissa. Tehokkaan kontrollimahdollisuuden antaa se seikka, että ulkoasiainministeri, ilman tilitysvelvollisuutta käytettävissä olevista "propaganda-rahoista", vuosittain 14 (neljätoista) miljoonaa kruunua, jakaa avustuksia myös erinäisille sanomalehdille. Tässä yhteydessä on syytä mainita, että kun Jugoslaviassa tapahtui vallankaappaus, Tshekkoslovakian ulkoasiainministeriön tiedetään orientoineen maan lehdistöä mihin suuntaan asiasta olisi kirjoitettava. Tosi asia onkin, että esim. sosialistiset lehdet, joilla kuninkaallisen diktatuurin toimeenpano varmaankaan periaattisesti ei ollut mieleen, pidättyivät arvostelusta epäsuopeasti tapahtunutta. Täydessä sopusoinnussa Benešin julkisten puheiden hengen kanssa, ei ole myöskään se tapa, millä ulkoasiainministeriö erälle lehdille arvosteli Unkarin virallista demarchea. Esim. "PRAGER TAGBLATT"ille, lehden oman kertoman mukaan, sanottiin m.m. seuraavaa: "Unkarin lähettilään vastalauseet perustuvat kritiikittömään arvosteluun siitä, mikä on ministeriön

JY

vallassa, mikä ei. Tällaisia interventioita sattuu usein, ilman että niillä kuitenkaan on sen vakavampia seurauksia!

Ylläkosketellut tapaukset ovat vain uusi sarjassa toistuva ilmiö, joka kuvastaa todellisia suhteita Pikku-Ententen ja Unkarin välillä. Naapurisovun ja senmukaisen yhteistyön lopullinen syntyminen yleisen rauhan ja konsolidoitumisen hyväksi, on varmaankin vielä kaukana. Vaikeaa on nähdä, miten se voisi syntyäkään muutoin, kuin että epäsovun perimmäinen syy, Trianonin jätämä suurin ristiriita, tavalla tai toisella on tullut likvidoiduksi. Nykyiset politiikan johtajat niin Pikku-Ententen maissa kuin Unkarissakin ovat niin kasvaneet ja itsensä sitoneet tähänastiseen suuntaan, että uusi suunta tuskin voikaan syntyä ilman aivan uusia miehiä.

Prahassa maaliskuun 4 pnä 1930.

Kaare Ruuska.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C28

ASIA:

V. a. Asiamiehittäji Ruuskasen refs. no 5.

Praha

12/3 1930.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
PRAHA

No 146.

Min. Maatalous- ja metsätalousta-
yk

Praha, maaliskuun 12 pnä 1930.

3 390 lue. 30
17 3.30
5 C28

Herra Ministeri,

Ohellisena saan lähettää Prahan lähetystön
tiedoitukseen no 5, joka sisältää:

Toimenpiteet maatalouspulan lieventämiseksi
Tshekkoslovakiassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän kun-
nioitukseni vakuutus.

V. J. Procopé

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

Helsinki.

ULKOASIA-ASIANHOITAJA		
3/390/ku	12.1.30	
17/3.30	2	
5	228	

PRAHASSA OLEVAN v. a. ASIAINHOITAJAN

TIEDOITUKSIA No 5.

Maaliskuun 12 pnä 1930.

Sisältää:

Toimenpiteet maatalouspulan lieventämiseksi

Tshekkoslovekiassa.

Pranassa olevan v.a.asiainhoitajan tiedoituksia no 5.

UUSKASANTILIN		30
17/3.30	2	
5	C24	

Toimenpiteet maatalouspulan
lieventämiseksi Tshekkoslovakiassa.

Tshekkoslovakiassa toimeenpantu maareformi on lisännyt maanviljelyksestä toimeentulonsa saavan väestön lukumäärää niin, että se nyttemmin on jo melkein puolet maan koko asukasluvusta. Johtuen edullisesta ilmastosta, maan hedelmällisyydestä ja maataloustuotteiden kotoisen kulutuksen suuruudesta yleisten suotuisten konjunktuurien vallitessa, on tämän väestönsosan asema ja toimeentulo ollut näihin saakka tyydyttävä, mutta nyt täälläkin hyvin tuntuva maatalouspula on sen taloudellista tilaa heikentänyt ja uhkaa edelleen heikentää. Tilannetta on pahentanut juuri ylempänä mainittu seikka, nimittäin se, että maanviljelijöiden luku on äkkiä kasvanut.

Tshekkoslovakia on toisiin maataloustuotteisiin nähden tuontimaa, kuten esim. vehnään ja karjantuotteisiin, toiset tuotteet taas, kuten ruis, ohra ja kaura osittain ovat vientitavaraa.

Kuten tunnettua, on Tshekkoslovakia yksi kaikkien korkeimmilla tullimuureilla suojattuja maita. Tämä koskee kuitenkin vain teollisuutta, maatalouden ollessa paljon heikommin suojattuna. Viljatullit saajettiin kylläkin voimaan v.1926,

mutta niiden vaikutus on, varsinkin mitä vehnään tulee, tullut Unkarin kanssa toukokuun 31 p:nä 1927 tehdyn kauppasopimuksen kautta verraten vähätehoiseksi.

Maatalouspula ei ole, kuten luonnollista ja säännön- mukaista onkin, rajoittunut koskemaan vain varsinaista maata- viljelevää väestöä. Sen seuraukset alkavat vakavasti tuntua myös teollisuudessa, mikä sekin elää nykyisin jo muutoinkin vaikeis- sa olosuhteissa. Tshekkoslovakian teollisuuden kilpailukyky ul- komaille on hyvin suuresti ollut riippuvainen hyvistä ansiomah- dollisuuksista kotimaassa. Johtuen yleisestä hyvinvoinnista ko- timainen menekki on ollut suhteellisen suuri ja hinnat korkeat, kun ulkomainen kilpailu on tulleilla poissuljettu. Nyt maatalous- väestön ostokyky on heikentynyt ja kun se vielä lisäksi on ollut pakoitettu nostamaan pois säästöjensä pankeista, on kotimaisen pääoman tarjonta teollisuuden käytettäväksi pienentynyt. Maata- loustuotteiden suurimmalle kuluttajalle työväestölle ei maata- loustuotteiden hinnan laskusta ole ollut sanottavaa hyötyä, kun lasku ei ole jatkunut suhteellisesti valmiisiin tuotteisiin, leipään, suihin, juustoon, j. n. e. saakka. Näinollen yleinen vaati- mus kiireellisistä toimenpiteistä maatalouspulan torjumiseksi, ei ole kohdannut ehdotonta ennakkovastustusta työväestönkään taholta. Keinoista vain luonnollisesti on oltu jyrkästi eri mieltä.

Tiedoituksessani no 3 olen, viitannut siihen, että hallituksen muodostamiselle tuotti suuria vaikeuksia ennako- sopiminen maatalouspulan torjumiseksi. Nämä kysymykset täytyi- kin jättää silloin vielä osittain avoimiksi. Sittemmin on hal- lituksessa vakavasti käyty neuvotteluita ilman, että kuitenkaan vielä tähän saakka on päästy lopullisesti yksimielisyyteen muus- ta kuin kahdesta lakiehdotuksesta, nimittäin kotimaisten maa-

ja karjataloustuotteiden pakollisesta käytöstä julkisissa laitoksissa ja kiellosta ammattimaisesti valmistaa leipää muusta kuin ruisjauhosta, tai sekoituksesta, jossa on vain 15 % vehnä jauhoja.

Nämä lakiesitykset, joiden tarkoitus on lisätä maataloustuotteiden kotimaista kulutusta, jätti hallitus eduskunnalle istunnossa kuluven maaliskuun 5 p:nä. Edellinen sisältää seuraavaa:

§ 1. Valtion, maakuntain, piirien (Kreise, Bezirke) ja kuntain ynnä muiden julkisten juridisten persoonain laitoksissa semoinkuin niiden hallinnon alaisina olevissa laitoksissa on viljan (paitsi maissin) myllytuotteiden, palkoviljan (paitsi hirssin ja lupinin) perunain (paitsi keväperunain huhtik. 1 p:stä toukok. 31 p:nä) lihan, maidon, maitotuotteen, hedelmän, vihannesten ja rehuaineiden tarve tyydytettävä kotimaisella laatutavaralla. Nämä määräykset eivät koske tavaroita, joita kotimaassa ei tuoteta, eikä myöskään ostoja tapauksittain. Kun on kysymyksessä hankinnat, joihin ylläolevat määräykset soveltuvat, on hankintasopimukseen tehtävä varaus kotimaisen tavaran etusijassa toimittamisesta ja hankkijat ovat velvollisia vain sellaisia tavaroita toimittamaan.

§ 2. Niiden henkilöiden, jotka tähänastisten määräysten nojalla on asetettu julkisten laitosten taloudenpidon tarkastajiksi, velvollisuus on valvoa tämän lain määräysten noudattamista. Hankkijoiden on alistuttava piirikuntavirastojen ja muiden ylempänä tarkoitettujen tarkastusviranomaisten kontrolliin siihen nähden, onko tavara kotimaista alkuperää ja laadultaan hyvää. Hankkijain on annettava asianmukaisesti valtuutetuille organoille selvitys tavarain alkuperästä, sallittava heille pääsy liike-, toimi- ja

varastohuoneustoihin, sekä näytettävä luettelot. K.o. orgaanien on säilytettävä tuotanto- ja liikesalaisuudet. Näin saatuja tietoja ei saa käyttää veroitustarkoituksiin. § 3. Asetuksella (Regierungsverordnung) voidaan myöntää yleisiä helpoituksia 1 §:n määräyksiin. Poikkeuksen myöntämisestä erikoisesti huomioonotettavissa tapauksissa päättää elintarveministeriö yhteisymmärryksessä maatalous- kauppa- ja terveystoimistojen kanssa, tai näiden ministeriön myöntymyksellä maakuntavirastot (Landesbehörden).

§ 4. Sopimukset, jotka ovat ristiriidassa tämän lain määräysten kanssa, ovat mitättömiä. Tämä ei koske kuitenkaan sopimuksia, jotka on tehty ennen tämän lain voimaantulemista.

§ 5. Jos tarkastusorganit eivät täytä 1 §:n määräyksiä, soveltuvat heihin, paitsi sitä, että heitä vastaan voidaan nostaa rikosoikeudellinen syyte, voimassaolevat kurinpito- ja pakkomääräykset.

§ 6. Rantkijaa, joka rikkoo tämän lain hänelle asettamia velvollisuuksia, rankaisee, paitsi sitä, että häntä vastaan voidaan nostaa rikosoikeudellinen syyte, maakuntaviranomainen sakolla 20.000 kruunuun tai 2 kuukauden vankeuteen saakka. Maksukyvyttömyyden sattuessa voidaan rahasakko muuttaa vastaavaksi määräksi vankeutta kuitenkin korkeintaan 2 kuukaudeksi. Samanlainen rangaistus kohtaa tarkastajaorgania jos se rikkoo 2 §:ssä tarkoitettua salaisuudensäilyttämisvelvollisuutensa. Tämän lain rikkomukset vanhenevat vuoden kuluessa.

§ 7. Vilpillistä kilpailua koskevan lain määräyksiä ei tämä laki muuta.

Tämä laki astuu voimaan 15 päivää julkaisemisensa jälkeen. Se on voimassa kaksi vuotta. Toimeenpanosta vastaavat kaikki hallituksen jäsenet.

Lain perusteluissa sanotaan seuraavaa: Tshhekkoslovakian maatalous kärsii tavattomasta tuotanto- ja menekkipu-
lasta. On välttämätöntä parantaa maataloustuotteiden menekkiä
ensikädessä kohottamalla kotimaista kulutusta. Senvuoksi täy-
tyy vedota kuluttajapiireihin, jotta nämä käyttäisivät kotimai-
sia tuotteita. Kun tämä vaatimus asetetaan laajoille kulutta-
japiireille, on julkisten laitosten luonnollisesti näytettävä
hyvää esimerkkiä. Sen vuoksi asetetaan julkisille juridisille
personille velvollisuus täyttää eräiden maataloustuotteiden
tarpeensa kotimaista alkuperää olevalla tavaralla. Se ei vaadi
heiltä mitään uhrauksia, päinvastoin, eräitä tuotteita, kuten
esim. jauhoja, voidaan siten saada ostaa halvemmallakin, samalla
kun kotimaista menekkiä lisätään ja kauppasetta parannetaan,
puhumattakaan asian moralisesta merkityksestä, mikä johtuu koti-
maisen työn arvostamisesta.

Yksityisiin pykäliin nähden huomautetaan; pykälään
1, että julkisiin oikeudellisiin korporatiioneihin kuuluvat myös
n. s. intressikorporatiot, sikäli kuin ne ovat julkisoikeudellisia
pakkoyhtymiä (Zwangsverbände) kuten teollisuusosuskunnat, kaup-
pakamarit, parantolat, toipumislaitokset, yleiset (julkiset) vakuu-
tusliikkeet, y. m. s. Laissa ei viitata erikoisesti tavarasekoituk-
siin, kun laki ei edellytä kotimaisen tavarasekoitusta ulkomai-
sella.
Pykälään 2 huomautetaan, että pääpaino pannaan piirivi-
rastojen tarkastustoimintaan, jotta tarkastus olisi lähisempi
ja vakituinen. Jotta tarkastus mahdollisimman vähäisessä mää-
rässä tulisi vaivaksi tavarantoimittajille, on se laadittu repres-
siviseksi eikä preventiviseksi. Pykälän 3 määräykset antavat
mahdollisuuden myöntää poikkeuksia määrättyihin tavaralajeihin
nähden (jollei k. o. tavaraa olisi kotimaasta saatavissa) sekä
tapauksissa, joissa liikekilpailun vuoksi jotain laitosta uhkaa
vaara.

Pykälässä 5 sanamuoto "pakkomääräykset (pakolliset määräykset)" valittiin silmälläpitäen sellaisia orgaaneja, joihin ei voida tavallista kurinpidollisia toimenpiteitä sovitaa, vaan muita pakollisia määräyksiä.

Pykälässä 6 tarkoitetut rikkomukset ovat offisiellielikitejä, joista rankaisee piirivirenomainen. Syytteen vennemisaikaa jatkettiin, kun tässä on kysymyksessä vaikeasti todistettavat rikkomukset ja tarastus tapahtuu pidemmän ajan kuluessa.

Pykälään 7 nähden on huomautettava, että heinäkuun 15 pñä 1927 annettu, vilpillistä kilpailua koskeva laki on laadittu silmälläpitäen yksityisen liikkeenharjoittajan etuja ja suojelee se näitä keskinäisesti. Tämä käy jo siitäkin ilmi, että rankaisuoikeus on tuomioistuimilla, jotka eivät pputu asiaan ilman jonkun osapuolen alotetta. Voisi näyttää, että vilpillistä kilpailua koskeva laki ulottuisi myös l §:ssä tarkoitettuihin tavaran toimittajiin. Siinä se kuitenkin loukkaisi yleisiä intressejä, joiden suojaksi juuri tämä laki on laadittu. Rankaiseminen tämän lain mukaan ei estä nostamasta syytettä vielä vilpillistä kilpailuakin koskevan lain mukaan. ^{vahinkoa kärsineen alotteasta.} Sen vuoksi jätettiin vilpillistä kirpailua koskeva laki koko laajuudessaan voimaansa.

Leipomista koskeva laki on pääpiirteissään seuraava:
Ammattimaisesti saadaan valmistaa ja liikkeeseen laskea leipää vain joko sekoittamattomasta ruisjauhosta tai ruisjauhosta, johon on sekoitettu korkeintaan 15 % vehnäjauhoja. Sama koskee ammattimaista leivän valmistusta silloinkin, kun leipominen tapahtuu omista leipäjauhoista tai viljasta. Ulkomaista leipää saadaan tuoda liikkeeseen vain sellaista, mikä kokoonpanoltaan vastaa, mitä yllä on sanottu. Ruis- ja vehnäjauhojen sekoittamien saa tapahtua

vasta leipureille leipomista varten. Ruis- ja vehnä, auoja saadaan kotimaiseen liikkeeseen laskea vain sekoittamattomina. Ruis- ja vehnäjuhoja saadaan 50 kiloa suuremmissa määrissä myydä suljetuissa kääreissä, jotka ovat olevat täysin suljettuja ja varustettuja valmistajan nimellä ja kotipaikalla, samoin merkinnällä painosta ja siitä, ovatko ne ruis- vai vehnäjuhoja.

Jokaisen ammattimaisesti valmistetun leivän tulee olla varustettu leipojan nimellä, suojellulla tavaramerkillä, tai muulla merkinnällä. Merkintä pitää olla näkyvästi leipään leivottu. Laki ei muuta voimassa olevia määräyksiä tavaramerkeistä. Tämän lain määräykset eivät koske n. s. dietistä- (sairas-) leipää. Lain määräysten rikkojaa, silloin kuin ei ole kysymyksessä yleisän lain mukaan rangaistava teko, rankaisee piiriviranomainen sakolla 5000 kruunuun saakka, tai vankeudella 14 päivään saakka.

Suomen ja Tshekkoslovakian välisiä kaupallisia suhteita sopimuksella järjestettäessä asetettiin Suomen taholta melkoisia toiveita voim ja juuston myyntimahdollisuuksiin tänne. Nämä toiveet eivät sinänsä ole olleet perusteettomat, mutta käytännössä voim ja etenkin juuston myyntimme tänne on rajoittunut verrattain vaatimattomiin määriin. Syynä ei ole ollut se, etteikö tänne näitä tavaroita sanottavammin ulkomailta olisi tuotettu, mutta syy on ollut meidän oman mielenkiintomme puute tšekäläisiin markkinoihin. Näitä seikkoja olen tarkemmin selostanut kertomuksessani Prahan Pääkonsulinviraston toiminnasta vuodelta 1928 ja tulevat ne jälleen yksityiskohtaisemmin käsittelyn alaisiksi kertomuksessani lähetystön toiminnasta v. 1929. Vaikka siis sellaiset toimenpiteet, jotka vaikeuttavat myyntiämme tänne, eivät käytännöllisesti katsoen, koske meihin yhtä kipeästi, kun kysymyk-

sen ollessa jostain suuremmasta ostajamaastamme, niin ei asia toiselta puolen ole meille kuitenkaan yhdentekevä. Saksan äskeisten tullikorotusten vuoksi karjantuotteidemme vienti sinne on vaikeutunut ja myyntimme Amerikan Yhdysvaltoihin tulee ehkä kokonaan loppumaankin. Nämä ^{menetykset} meidän olisi luonnollisesti saettava korvatuksi muualla. Tšhekkoslovakia olisi ollut yksi uusien mahdollisuuksiemme maita, mutta näyttää siltä, että senkin markkinat meiltä, mitä karjantuotteisiin tulee, tukkeutuvat. Yllä ensimmäisenä selostetun lain odotettuna seurauksena on kotimaisen voim ja juuston tuotannon lisääminen ja siten ulkomailta tyydytettävän tarpeen väheneminen. Näiden lakien lisäksi suunnitellaan täällä vielä useita muita toimenpiteitä, m.m. tullien korotusta. Mainitaan, että esim. voim tulli koroitettaisiin entisestään yli 100 prosentilla.

Muutoin kylläkin, tässä yhteydessä sivumennen mainitan, yleisvientimme Tšhekkoslovakiaan on ilahduttavasti vuodesta 1926 lähtien kasvanut, ollen koko myyntimme arvo v. 1929 lähes 7.4 miljoonaa kruunua.

Prahassa maaliskuun 12 p:nä 1930.

K. Ruuska.

280 ✓

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Cas.

ASIA:

Ministeri Idmanin raportti no 44.

Praha

18/3 1980.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
PRAHA

No 157.

Praha maaliskuun 19 p:nä 1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 4 / 390 luv. D. 10 30		
24/3.30	2	122
PYHÄÄ	U. J. S.	ASA
5	228.	

Herra Pääministeri,

Allekirjoittanut lähettää täten kunnioittaen
raportin no 44,

Tshekkoslovakian ja Unkarin väliset suhteet.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

Kyösti Kallio

Herra Pääministeri
Kyösti Kallio,
Helsinki.

MINISTERI IDMANIN RAPORTTI.

No 44.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
4/1890 luv. 1030		
29/8.30	2	1030
5	228.	

Tshekkoslovakian ja
Unkarin väliset suhteet.

Kaikkialla otettiin epäilemättä suurella tyydytyksellä vastaan tieto siitä, että Haagissa viimeinkin oli päästy ratkaisuun Unkarin ja Pienen-Ententen valtioiden välisessä optanttiriidassa. Valitettavasti näyttää siltä, niinkuin ilo olisi ollut ennenaikainen. Haagin sopimukset ovat siellä vallinneen kiireen vuoksi leaditut niin hätäisesti, ettei ole ehditty omistaa sopimuksen yksityiskohdille tarpeellista huomiota. Mikäli täällä olen saanut selville, koskevat erimielisyydet seuraavia kohtia.

Tshekkoslovakiassa on tähän asti maareformin perusteella takavarikoitu kaikkiaan 500.000 jochia (1 joch = 0.57 hehtaaria) Unkarin alamaisille kuuluvia tiloja. Näistä 500.000 jochista on uusille omistajille jo jaettu 300.000 jochia. Loput on toistaiseksi jätetty entisille omistajille, jotka tosin eivät ole oikeutetut käyttämään niitä vapaasti, koska ne oikeudellisesti jo on otettu valtion haltuun. Unkarilaiset väittävät nyt, että asiasta Haagissa päätettäessä

oli tarkoitus, että kysymyksessä olevat 200.000 jochia annettaisiin luonnossa takaisin entisille omistajille, toisinaan, että takavarikoimismenettely niihin nähden peruutettaisiin. Tšhekkiläiseltä taholta taas väitetään tarkoituksen olleen, että nämäkin 200.000 jochia hyvitetäisiin siitä 240.000 miljoonan kultakruunun suuruisesta A-rahastosta, josta on määrätty maksettavaksi korvaus yksityisiltä otetuista tiloista. A-rahasto on, niinkuin tunnettu, muodostettu kolmenlaatuisista summista. Ensinnäkin suoritetaan siihen korvaukset, jotka Pienen-Ententen valtiot maareformin perustalla ovat velvolliset maksamaan yksityisille tilanomistajille, joiden tilat on takavarikoitu. Toiseksi joutuvat siihen eräät Unkarin velkojavaltioilleen maksettavat korvausmäärät. Kolmanneksi ovat Ranska, Englanti ja Italia suostuneet luovuttamaan tähän rahastoon eräät niille tulevat korvaukset.

Sitäpaitsi on olemassa toinenkin painava erimielisyys. Haagin sopimuksen mukaan on toisesta perustettava, niin sanotusta B-rahastosta korvattava m.m. entisen hallitsijahuoneen jäseniltä, kirkolta ja teollisuuslaitoksilta takavarikoitujen tilojen arvo. Tämän rahaston määrää ei, päinvastoin kuin A-rahaston, ole lopullisesti vahvistettu, vaan tulee sen suuruus riippumaan siitä korvattavien summien suuruudesta. Rahasto on nykyään suunniteltu 100 miljoonan kultakruunun suuruiseksi ja ovat Ranska, Englanti ja Italia sitoutuneet suorittamaan tämän summan niille maksettavista korvauksista. Siinä tapauksessa, ettei mainittu summa osottautuisi riittäväksi, on Pienen-Ententen valtojen suoritettava loput. Haagin sopimuksessa ei ole kuitenkaan täysin selvästi sanottu mistä rahastosta on maksettava

niille yksityisille tilanomistajille, joilta mahdollisesti tulevaisuudessa vielä tullaan jotain takavarikoimaan. Tshekkiläiset väittävät, että näiden on saatava korvaus A-rahastosta, josta yksityisten tilanomistajien vaatimukset on määrätty tyydytettäväksi. Unkarilaiset väittävät tätä katsantokantaa vastaan, että olisi kohtuutonta jos A-rahaston suuruus olisi lopullisesti määrätty, jos olisi tarkoitus, että rahastosta on korvattava myöskin niiden tilojen arvo, jotka ehkä tulevaisuudessa vielä tullaan ottamaan Unkarin alamaailta. Rahaston suuruutta määrättäessä on otettu ja voitua ottaa huomioon ainoastaan maareformin perusteella jo takavarikoituneet tilat. Jos siis tulevaisuudessa tulee kysymys uusien maiden ottamisesta, olisi niiden omistajien saatava hyvitys B-rahastosta, jonka määrää ei ole lopullisesti vahvistettu, vaan jätetty riippuvaksi siitä suoritettavien summien suuruudesta. Päivastaisen tulkinnan hyväksymisen kautta jouduttaisiin sellaiseen tulokseen, jota Haagin sopimuksia laadittaessa ei suinkaan ole tarkoitettu, että nimittäin unkarilaisilta ehkä korvauksettakin voitaisiin ottaa heidän tilansa.

Edellämainitut erimielisyydet epäilemättä koskevat erittäin tärkeitä seikkoja. Tshekkoslovakian Parisin lähettiläs O s s u s k y on jo ilmoittanut, ettei hänen edustamallaan maalla ole halua hyväksyä Haagin sopimusta, jos Unkarin tulkinta niiden sisällyksestä tunnustetaan oikeaksi.

On valitettavasti myöskin sanottava, ettei toistaiseksi ole huomattavaa minkäänlaista parannusta molempien valtioiden välisissä suhteissa. Päinvastoin jatkuvat, mikäli sekä Unkarin että muidenkin valtioiden lähettiläiltä olen kuullut, entiset riidat yhä edelleen. Ennenkaikkea on tällöin

mainittava riitakysymys niiden entisten Unkarin alamaisten valtioonkuuluvaisuudesta, jotka asuvat Tshekkoslovakiassa, mutta joita ei syystä tai toisesta tahdota tunnustaa Tshekkoslovakian kansalaisiksi. Toinen sitkeä ja toinen riitakysymys koskee unkarilaisten kirjojen ja sanomalehtien takavarikoimista ja maahantuontikieltoa. Kolmantena voidaan mainita unkarilaiseen kansalliseen urheiluliittoon kuuluvien Tshekkoslovakian kansalaisten vangitseminen ja syyttäminen siitä, että he ovat jäseniä vieraan valtion armeijassa. Tshekkoslovakialaisen virallisen käsityksen mukaan on Unkarissa toimiva urheiluliitto itse asiassa perustettu korvaamaan kansallista armeijaa, jonka pitämisen Trianonin rauha Unkarilta kieltää. Kun tähän tulee lisäksi molempien maiden sanomalehdistöjen ankarat hyökkäykset toistensa johtavia miehiä vastaan jolloin ei edes aina valtion päämiehenkään persoonaa jätetä hyökkäysten ulkopuolelle, on valitettavasti todettava, että pitkän ajan on vielä kuluttava, ennenkuin entiset viholliset voivat päästä keskinäiseen ymmärtämykseen toistensa kanssa.

Praha, maaliskuun 18 p:nä 1930.

V. J. Linn

590 ✓

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C28

ASIA:

Ministeri Idmanin raportti no 45.

Praha

24/3 1930.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
PRAHA

Maaliskuun 25 pnä 1930.

No 168.

Ulk. os.	5	390 lue	30
29/3.30			
5		C28	

Herra Ulkoasiainministeri,

Allekirjoittanut lähettää täten kunnioittaen raportin no 45,

Ukrainan kysymys.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

V. J. Procopé

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

Helsinki.

MINISTERI IDMANIN RAPORTTI.

No 45.

5/890 he 10 30	
29/3-30	2
5	Ces

Ukrainan
kysymys.

Neuvostohallituksen toimenpiteet talonpoikia vastaan ovat, niinkuin tunnettu, herättäneet suurta mielenkuohua ja tyytymättömyyttä kaikkialla Ukrainassa. Varsovesta lähtiessäni kerrottiin Puolan ulkoasiainministeriössä, että edellisten päivien aikana oli saapunut useita sähkösanomia, joissa ilmoitettiin ammuntaa kuuluvan pitkin Venäjän rajaa. Syynä ammuntaan arvehtiin olevan sen, että neuvostosotilaat koettivat estää talonpoikaisjoukkoja paakenemasta Puolaan. Muutamien satojen talonpoikien oli kuitenkin jo silloin onnistunut tulla rajan yli. Oli myöskin sattunut tapaus, että vähäinen, parikymmentä sotilasta käsittävä osasto upseerinsa kanssa oli paennut Puolaan, jättäen aseensa puolalaisille viranomaisille. Sotilaat olivat ilmoittaneet syyksi oudoksuttavaan tekoonsa olevan sen, että sotilaille oli annettu niin vähän elintarpeita, etteivät he enää katsoneet mahdolliseksi karemmiin olla Venäjällä, etenkin kun olosuhteet muutenkin joka suhteessa olivat erittäin painostavat.

Noin viikko sitten kävi luonani eräs ukraina-

lainen, nimeltä M y c h a k, joka esitti itsensä atamaaniksi ja esikuntakenraaliksi. Mychak kertoi pari päivää aikaisemmin tulleensa Prahaan Bulgariasta, jossa valkoisilla ukrainalaisilla on sotilaskeskuksensa. Hän sanoi tulleensa Prahaan niiden tietojen johdosta, joita Bulgariaan viikottain saapuvat ukrainalaiset kuriirit olivat tuoneet Venäjältä. Tyytymättömyys Ukrainassa oli Mychakin kertomuksen mukaan erittäin suuri. Talonpojat, jotka aikoinaan olivat joko suorastaan vastustaneet Denikiniä tai ainakin asettuneet täysin välinpitämättömälle kannalle, olivat saaneet silmänsä auki. Heidän aikaisemman kantansa oli määrännyt pelko, että heidät valkoisten voittaessa pakotettaisiin antamaan takaisin maatalanomistajille kuuluneet tilat, jotka he olivat jakaneet keskenään. Nyt oli kuitenkin käynyt niin, että talonpojat eivät olleet ainoastaan menettäneet tilanomistajilta anastamiensa maita, vaan heidät oli pakoitettu luopumaan omistakin tiluksistaan. Monilla seuduilla katsoivatkin talonpojat joutuneensa maaorjiksi. Katkeruus Moskovan vallanpitäjiä vastaan oli tällaisten olosuhteiden vallitessa entisestäänkin kasvanut. Ukrainassa olevaan salaiseen sotilasjärjestykseen kuuluu tätänykyä Mychakin mukaan noin puolisen miljoonaa miestä. Monet Harkovissa olevan hallituksen komissaaristakin olivat sisimmässä sydämessään ukrainalaisia itsenäisyysmiehiä. Mychak mainitsi itse käyneensä marraskuussa Ukrainassa, ja oli silloin voinut todeta tyytymättömyyden oleviin oloihin todellakin olevan niin suuren kuin oli väitetty.

17
Bulgariassa olevat ukrainalaiset upseerit olivat senvuoksi sitä mieltä, että nyt olisi aloitettava kapina Ukrainassa. Heidän suunnitelmansa oli se, että muodostettaisiin

siin itsenäisen Ukrainan hallitus joko Tshekkoslovakian Karpaatti-Venäjäällä tai Rumanian Bukovinassa, joissa kummassakin asui ukrainalaista väestöä. Sotajoukon muodostamiseen ja kuntoon panemiseen olisi välttämätöntä omata joku alue, josta taistelua ainakin aluksi voitaisiin johtaa. Bolshevikeilla oli tätä nykyä Ukrainassa noin 800.000 miestä, mutta näistä oli kolme neljännestä epäluotettavia, jotka eivät panisi henkeänsä alttiiksi Neuvosto-hallituksen puolesta. Mychak'in mukaan olivat ukrainalaiset upseerit erittäin optimistisiä ja uskoivat, että jos heidän ehdotukseensa suostutaisiin, Ukraina voisi syksyyn mennessä olla vapaa. Jos nyt tehtyyn ehdotukseen ei suostuta, vaan ukrainalaisten on toimittava ainoastaan Ukrainassa, on tämä omiaan suuresti vaikeuttamaan heidän toimintaansa ja voi silloin kulua 3 à 4 vuotta ennenkuin heidän onnistuu vapautua Venäjältä.

Mychak teki hieman hermostuneen vaikutuksen. Hän oli erittäin tyytymätön Tshekkoslovakian viranomaisiin. Hänelle oli täällä ollessaan luvattu vartijoita, jotta ei hänen kävisi niinkuin Kutepovin (Kutepov on Mychak'in tietojen mukaan tätä nykyä Moskovassa ja on menettänyt järkensä 5-päiväisen kidutuksen jälkeen), mutta häneltä oli vaadittu nimenomainen sitoumus, ettei hän Tshekkoslovakiassa olonsa aikana käy Karpaatti-Venäjäällä. Kun ei Mychak ollut suostunut antamaan tällaista lupausta, eivät tshekkiläiset viranomaiset tahtoneet antaa hänelle oleskelulupaakaan kuin lyhyeksi ajaksi. Mychak'in käsityksen mukaan ei hän upseerina edes ollut oikeutettu antamaan tällaista sitoumusta. Tshekkoslovakiassa samoin kuin puolassakin on ukrainalaisia, jotka itsekin syistä omien etujensa vuoksi ovat luvanneet asianomaisille hallituksille, etteivät he kannata Puolaan ja Tshek-

koslovakiaan kuuluvien ukrainalaisten alueiden liittämistä tulevaan itsenäiseen Ukrainaan. Mitä erittäinkin Tšhekkoslovakias-
sassa oleviin ukrainalaisjohtajiin professori Andrejeffskijn ja herroihin Makarenkoon ja Schwetz'iin tulee, ei heillä ole minkäänlaista kannatusta ja vaikutusvaltaa Ukrainassa. Itsenäinen 30-miljoonainen Ukraina suurine luonnollisine rikkauksineen kykenee kyllä suorittamaan rahallisen korvauksen naapurivaltioille, joiden hallussa on ukrainalaisia alueita. Näistä alueista ei Ukraina voi luopua, vaan on sen liitettävä kaikki ukrainalaiset yhteen.

Mychak sanoi aikovansa mennä Pariisiin ja Lontoon - hän mainitsi saaneensa kutsun - ja toivovansa, että suurvallat ymmärtävät, että on välttämätöntä auttaa ukrainalaisten vapaustaistelua ja pakottaa mainitsemansa "pienet maat" antamaan alueen, jossa he voisivat muodostaa hallituksensa ja koota joukkonsa.

Taistelun käymiseen vaaditaan rahaa ja aseita. Mychak kysyi minulta, eikö Suomikin olisi halukas antamaan avustusta. Vastasin, ettei Suomen hallituksella ole mitään salaisia rahamääriä käytettävänä, vaan on se velvollinen tekemään tilin kaikesta eduskunnalle, joten jo tämäkin seikka vaikeuttaa Suomen osanottoa. Kun Mychak ei kuitenkaan tahtonut luopua ajatuksestaan, että Suomesta ainakin saataisiin aseita, sanoin hänelle Suomen hallituksen ei luonnollisesti voivan hänen nyt antamansa kertomuksen perustalla käsitellä tällaista pyyntöä, vaan oli parempi, että hän ensin neuvottelee Ranskan ja Englannin hallitusten kanssa. Asian luonnossakin on, että kysymyksen ollessa näin suurisuuntaisesta yrityksestä, asia edellyttää yhteistoimintaa ensi sijassa suurvaltojen kanssa. Sitten kun hän on päässyt sovintoon Pariisissa ja Lontoossa olen vämmis täyt-

tämään hänen pyyntönsä ja lähettämään edelleen Suomen hallitukselle hänen esityksensä. Nykyäänhän ei edes ole olemassa edellytyksiä asialliselle käsittelylle. Huomautin myöskin leikilläni Mychakille tämän kaikesta päättäen ensi sijassa olevan upseerin eikä diplomaatin (keskustelu tapahtui venäjänkielillä), johon Mychak vastasi diplomatiaa usein tehtävän pistimillä. Sanoin en tahtovani arvostella hänen toimiansa tarkoituksenmukaisuutta, mutta tahtoinkin kuitenkin diplomaattina sanoa niin paljon, että hänen neuvottelunsa Pariisissa ja Lontoossa tulevat kohtaamaan erittäin tuntuvia vaikeuksia, jos eivät Puola, Rumania ja Tshekkoslovakia ole myötämielisiä hänen suunnitelmilleen. Epäilin senvuoksi oliko hänen kannaltaan ollut viisasta heti vaatia kysymyksessä olevien valtioiden alueita. Mainittakoon, ettei Mychak sanonut uskovansa, että Bessarabiakaan, Bukovinasta puhumattakaan, tulisi jäämään Rumanialle. Mychak uudisti vakuutuksensa, että Ukraina on valmis antamaan vaikka "kaksinkertaisenkin korvauksen" näistä alueista. Hän sanoi viimeiseen asti toivovansa, että ukrainalainen hallitus voitaisiin muodostaa Bukovinassa ja lausui toivovansa, että hän tapaa minut keväällä Rumaniasa.

Pari päivää nyt mainitsemani tapauksen jälkeen vietin illan yhdessä ulkoasiainministeri Beneš'in ja Ranskan lähettilään Charles-Roux'in kanssa ja siirsin silloin keskustelun Ukrainaan ja Mychak'iin. Beneš sanoi, ettei hän usko tyytymättömyyden Ukrainassa olevan niin suuren kuin Mychak väittää. Päinvastoin sanoi hän olevansa vakuutettu siitä, että bolshevikit ainakin osaksi ovat onnistuneet ohjelmansa toteuttamisessa. Beneš'in arvelun mukaan oli todennäköistä, että bolshevikit vielä kauan tulisivat olemaan vallassa. Itsenäiseen Ukrainaan ei hän uskonut. Jos se muodostuisi, olisi

se keinotekoinen, eikä missään tapauksessa jäisi pitkäaikaiseksi. Kääntyen Charles-Roux'in puoleen sanoi hän puolalais-
ten ja ymmärtävän, että itsenäinen Ukraina on omiaan aiheutta-
maan vaikeuksia ja konflikteja. Kaapurivaltioihin kuuluvat
ukrainalaiset ja ruteenilaiset alueet pyrkisivät ennen pitkää
yhdistymään itsenäiseen Ukrainaan. Tämän erottaminen Venä-
jästä aiheuttaisi sitä paitsi tulevaisuudessa sotia ja taist-
teluja senkin kanssa. Mitä Mychak'iin tulee, joutuu hän heti
karkoitettavaksi, jos hän yrittää käydä Karpaatti-Venäjällä.

Sovimme Charles-Roux'in kanssa, että tulisin seu-
raavana päivänä Ranskan lähetystöön lähemmin keskustelemaan
hänen kanssaan Ukrainan kysymyksestä. Charles-Roux kertoi
tällöin Puolan täkäläisen lähettilään Grzybowskin olevan in-
nokkaan itsenäisen Ukrainan kannattajan, ja pyysi hän minua
lausumaan ajatukseni asiasta, jonka hän vakuutti suuresti kiin-
nostavan häntä. Selostan tässä parilla sanalla vastaustani.
Huomautin siitä, ettei Ukrainan kysymystä ennen sota~~s~~ ollut
olemassa poliittisena kysymyksenä. Maaliskuun vallankumouk-
sen jälkeen 1917 herätti suurta hämmästystä Pietarissa kun
sinne saapui ukrainalaisten lähetystö pyytämään autonomiaa.
Bolshevikit ovat tosin tavallaan esiintyneet jo hajoamaisil-
laan olleen valtakunnan koossapitäjinä, mutta toiselta puolen
ovat he kuitenkin omalla tavallaan tyydyttäneet eri osien
autonomisia pyrkimyksiä. Nykyisen ankaran sarron alla ovat it-
senäisyyspyrkimykset voineet tulla ja epäilemättä tulleetkin
paljon vahvemmiksi kuin mitä ne olivat ennen. Viime sodan ai-
kana ja sen jälkeen on nähty usean sellaisenkin kansan saa-
vuttavan itsenäisyytensä, jonka itsenäisyyttä ainakin muut kuin
ehkä sen omat jäsenet pitivät mahdottomana, joten ei minua ih-
metyttäisi, vaikka vielä ukrainalaisetkin, joita kuitenkin on

30 ja 40 miljoonan välillä, sen saavuttaisivat. Toinen asia on, että tällainen tapahtuma voi olla epäedullinen naapurivalloille, ja voivat nämä luonnollisesti toimenpiteillään estää tai ainakin vaikeuttaa sen syntyä. (Eräissä toisessa yhteydessä olen Ministeriölle aikaisemmin huomauttanut siitä haitasta, joka Suomelle mahdollisesti voisi koitua siitä, että Venäjä menettäisi Mustanmeren satamat, koska se tällöin tulisi riippuvaisemmaksi Itämeren rannikoista. En maininnut kuitenkaan mitään tästä Charles-Roux'ille.)

Charles-Roux sanoi pitävänsä hyvin uskottavana, että itsenäisyyspyrkimykset olivat vahvistuneet Ukrainassa. Beneš'illä oli epäilemättä oikein siinä, - Mychak'in mielipiteet vahvistivat tämän - että itsenäinen Ukraina saattaa tuottaa vaikeuksia naapurivalloille. Mitä erikoisesti Ranskaan tulee, oli sen asema arkaluontoinen liittolaissuhteen vuoksi Puolaan, Tšehkoslovakiaan ja Rumaniaan. Mahdollisesti Beneš'in yleisestä kannanotosta Ukrainaan nähden myöskin jossain määrin voi johtua se, että hän väheksyy siellä vallitsevaa tyytymättömyyttä. Mychak oli myöskin ollut puhumassa Ranskan lähetystön sotilasasiamiehen kanssa suunnitelmistaan. Charles-Roux sanoi olevansa tyytyväinen siitä, että minun kanssani oli tullut kysymys asiasta. Mychak oli ollut mahdollisesti sen vuoksi, että hän saattoi puhua venäjää kanssani - paljon avomielisempi kuin Ranskan sotilasasiamiehen kanssa keskustellessaan. Niin ei hän m.m. laisinkaan ollut maininnut tšehkiläisten viranomaisten kanssa syntyneestä konfliktista.

Charles-Roux kysyi lopuksi oliko Mychak pyytänyt avustusta, minkä vuoksi selostin hänelle keskustelunsa. Hänen

kysymyksestään päättäen on Mychak esittänyt saman pyynnön myöskin Ranskan sotilasasiamiehelle.

Sitävastoin pidin tarpeettomana mainita hänelle siitä, että Mychak oli kertonut minulle ukrainalaisten ostaneen aseita sekä Italiasta että Itävallasta, enemmän kuin siitäkään, että hän väitti olevansa läheisessä kosketuksessa Unkarin sotaministerin Gombös'in kanssa. (Tunnen henkilökohtaisesti viimeainitun ja on hän mielipiteiltään innokas natsionalisti ja fascisti, minkä vuoksi hän onkin kauan aikaa kuulunut Bethlen'in kiivaisiin vastustajiin). Mychak väitti ukrainalaisten emigranttien myöskin olevan yhteydessä Turkin ja Persian hallitusten kanssa, vaikka nämä maat virallisesti ylläpitävät hyviä suhteita Neuvosto-hallitukseen. Haluaisin myöskin, että muutkin eräänlaisella varovaisuudella käyttäisivät hänen minulle antamiaan tietoja.

On vaikea varmuudella sanoa missä määrin Mychak'in Ukrainaa koskeva esitys on oikea. Mahdollisesti siinä on paljon liioittelua. Jos siitä kuitenkin on vaan osakin totta, sisältää se epäilemättä tietoja, jotka meidänkin kannaltamme ovat erittäin mielenkiintoisia. Luultavasti Moskovan peräytymispolitiikkakin ainakin osaksi saa selityksensä sen tyytymättömyyden kautta, jota Neuvosto-hallituksen toimenpiteet juuri Ukrainassa ovat herättäneet.

Praha, maaliskuun 24 p:nä 1930.

V. J. Linn

582

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMA: 5

OSASTO: C28.

ASIA:

V. a. Asiamiehist. Ruuskaasen rap. no 6.

Pala

12/7-30.

11 *Kuivapaja*
SUOMEN LÄHETYSTÖ

PRAHA

No 393.

Heinäkuun 12 pnä 1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
<i>№ 9/391</i>	<i>he</i>	<i>D. 10 30</i>
<i>16/7.30</i>	<i>2</i>	<i>121</i>
FINLAND	RUUSU	ASIA
<i>5</i>	<i>C 28.</i>	

Herra Ministeri,

Ohellisena saan lähettää tiedoituk-
seni no 6, joka sisältää:

Tshekkoslovakialais-romanialainen kauppasopimus.

Vastanottakaa, Herra Ministeri, syvim-
män kunnioitukseni vakuutus.

K. Ruuska

Varatuomari,

Herra Hj. Procopé,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m., y.m., y.m.,

H e l s i n k i.

Pranassa olevan v.a. asiainhoitajan tiedoituksia no 6.

KOKOAMINEN		STREBŠKÉ	
16	9 391	16	30
	8.30		
	5	Call	

Tshekkoslovakialais-rumanialainen
kauppasopimus.

Senjälkeen kuin Rumanian uusittu tullitariffi viime kesäkuun 1 pnä on astunut voimaan, on Rumania alottanut useiden maiden kanssa neuvottelut kauppasopimuksista. Niinpä on myös käyty neuvotteluja Tshekkoslovakian kanssa vuonna 1921 solmitun kauppasopimuksen korvaamiseksi uudella. Kuten tunnettua, oli vanha sopimus yleisluontoinen sopimus molemminpuolisen suosituisuuden pohjalla. Viime kesäkuun 26 pnä saatiin sopimus lopullisessa muodossaan valmiiksi ja allekirjoittivat sen molempien maiden ulkoasiainministerit kesäkuun 27 pnä Strbské Plesossa Tshekkoslovakiassa pidetyn Pikku-Ententen konferenssin yhteydessä.

Sopimus on tehty kolmeksi vuodeksi kolmen kuukauden molemminpuolisella irtisanomisajalla. Se astuu voimaan 15 päivää senjälkeen kun ratifioimisasiakirjat ovat vaihdetut ja lasketaan sen voivan tapahtua tulevan elokuun 1 pnä.

Sopimus on kolmiosainen ja on sen sisälllys tärkeäisten julkisuuteen saatettujen selostusten mukaan pääpiirteissään seuraava:

Ensimmäinen yleinen osa säännöstelee ensinnäkin molempien maiden kansalaisten oikeudellisen aseman toisessa sopimuksessa, kuten maahan muuttamisen, oleskelun, matkustamisen, omistusoikeuden hankkimisen, kaupan ja elinkeinon harjoittamisen, oikeuksien ja etujen suojelemisen, oikeudellisen aseman oikeuksissa ja viranomaisten edessä, ollen perusteena milloin tasa-arvoisuus maan omien asukkaiden kanssa, milloin suosiutimmuus muiden maiden kansalaisiin verraten. Edelleen säännöstellään tässä osassa molemminpuoliset kaupalliset suhteet suosiutimmuuden pohjalla, ei ainoastaan tulleihin, mutta myös tullimuodollisuuksiin ja tullauskäsitteeseen nähden. Kaupan vapaus taataan ja sallitaan siinä vain n.s. klassillisia rajoituksia ja säilytetään tähänastinen tuonti- ja vientilupamenetelmä muutamille tavaralajeille, ottaen huomioon eräät vastapuolen intressit. Ensimmäiseen osaan sisältyy myös vilpällistä kilpailua koskevia määräyksiä, m.m. tshekkoslovakialaisen oluen, humalain ja mineraalivesien alkuperäisyyden suojelemiseksi. Lisäksi on k.o. osassa määräyksiä liikenteestä ja merenkulusta sekä tavanmukainen erotuomioklausuli.

Toinen osa on kokoonpantu kolmesta liitteestä, joissa kumpikin sopimuspääosa myöntää tullialennuksia toiselle. Rumania, joka hyväksyy Tshekkoslovakian uudet vilja- ja karjatullit (Kts. lähetyksen kirj. no 376, per 5/7-30.) saa alennusta sijoille, joiden kappalepaino on yli 120 kg, maissille, pähkinöille, hedelmille, virvilöille (Linse), fisoille, rypäleille, eräille polttamalla valmistetuille juomille, viinille, juustoille ja nahoilta, sekä kiinteästi minimittullin nautaeläimille ynnä kiinteästi nykyisen rigimin mineraaliöljyille. Tshekkoslovakia taas saa huojenmusta yleistullista eräille kenkälajeille, langoille ja

puuvillakudoksille, villoille, liinalle ja hampulle, kassi-
neille, matoille, lasille (etupäässä onttolasille), eräil-
le savitavaralajeille, paperitavaroille, rautatavaroille,
keittiökaluille, eräille konetekniikan ja kemian tuotteil-
le, ynnä sellaisille maataloustuotteille kuten humaloille ja
sikuri- ja sokerijuurikkeille. Sitäpaitsi on Rumania, jo-
ka voimassaolevan lain vuoksi ei voi alentaa minimitul-
jansa, kiinteästi myöntänyt minimituloin eräille tšekko-
slovakialaisille tavaroille, kuten eräille kenkälajeille,
nahkalle, villakankaille, oluelle, liina-, pellava- ja puuvil-
lakudoksille, tulenkestäville tavaroille, porseliinille,
pyökkimonekaluille, eräille metalliteollisuustuotteille,
koneille j. n. e.

Kauppasopimuksen kolmannen osan muodostaa
eläinlääkinnällinen sopimus, joka säännöstelee eläinter-
veydelliset kysymykset karjaa ja eläintuotteita sopimus-
maahan toisesta sopimusmaasta tuotaessa.

Sopimukseen liittyy vielä päätöspöytäkirja,
joka sisältää selventäviä määräyksiä eräisiin sopimuk-
sen osiin nähden.

Praha, heinäkuun 12 p:nä 1930.

v. a. Asiainhoitaja.

5/22

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C28.

ASIA:

V.a. Asiamiehittäjä Ruuska sen rajo. j.

Traha.

15/9.30.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
PRAHA

Heinäkuun 15 pnä 1930.

No 402.

ULKOASIAINMIIN		
9/10/30/1/2/30		
21/7.30	50	L
TYHÄ	OSTO	ACIA
5	228	

Herra Ministeri,

Ohellisena saan lähettää tiedoitukseni
no 7, joka sisältää:

Pikku-Ententen konferenssi Štrbské Pleso'ssa 1930.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän
kunnioitukseni vakuutus.

K. Rautavaara

Varatuomari,

Herra Hj. Procopé,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m., y.m., y.m.,

Helsinki.

KASINMINIC		
10/1991 Re. D. 20		
21/2.30	№	L
...	OSASTO	ALA
5	022	

Pikku-Ententen konferenssi

Štrbské Pleso'ssa 1930.

Viime kesäkuun 25-28 pnä pidettiin, tällä kertaa slovakialaisessa kylpypaikassa Štrbské Pleso'ssa, tavannukainen, vuotuinen Pikku-Ententen neuvottelukokous. Se oli järjestyksessä yhdestoista.

Niinä kymmenenä vuonna, jotka Pikku-Entente on ollut toiminnassa, näyttää jo tulleen miltei seremoniaksi eräässä osassa maailman lehdistöä juuri ennen konferenssia ennustella tämän valtaliiton hajoamista, milloin poliittisista, milloin taloudellisista syistä ja konferenssin jälkeen Pikku-Ententen lehdistössä julistaa, että Pikku-Entente ei koskaan ennen ole ollut niin luja kuin nyt, eikä koskaan ennen ole vielä niin hyödyllisiä asioita aikaansaanut kuin nyt. Sama alku- ja loppusoitto kuultiin nytkin. Tällä kertaa epäilijät tahtoivat etupäässä kolmessa seikassa nähä idut epähomogenisuuden syntyyn, nimittäin hallitsijavaihdossa Rumaniaassa, Italian politikan oletetussa menestyksellisyydessä Balkanilla ja Pikku-Ententen maiden eri-

näisten taloudellisten etujen keskinäisissä vastakohtis-
sa. Asiaa kuitenkin tosiseikkojen valossa katsellessa ei
toistaiseksi, eikä ilmeisesti vielä lähimmässä tulevaisuu-
dessakaan, ole Pikku-Ententen maiden kesken niin paljon ha-
joittavia kuin yhdistäviä tekijöitä vaikuttamassa. Tilan-
ne pääkysymykseen nähden, jolle koko liitto perustuukin, ni-
mittäin maailmansodan jälkeisen status quo'n säilyttämi-
nen, on vielä tänään sama kuin se oli kymmenen vuotta sit-
ten, vain sillä erolla, että Unkari jo nyt julkisuudessa,
peittelemättä, työskentelee Trianonin rauhansopimuksen tar-
kistamiseksi, vieläpä näyttää alkavan saada asialleen, ei
vain osassa julkista mielipidettä suuren Ententen maissa,
kuten Englannissa, mutta myös virallisen politikan taholla
Italiassa, myötätuntoa. Se, että Unkarin ja Pikku-Ententen
väliset, etupäässä taloudellista laatua olevat riitakysy-
mykset, saatiin Haagin ja Parisin konferensseissa suurin
piirtein katsoen kaikkia puolia tyydyttävällä tavalla jär-
jestetyiksi, ei ole muuttanut ainakaan oleellisesti poliit-
tista tilannetta, erinäisissä molempien puolien johtavien
politikkojen julkisissa lausunnoissaan käyttämästä sovin-
nollisemmasta sävystä huolimatta. Ei ole mitään merkkiä sii-
tä, että Unkari aikoo luopua pyrkimyksestään saada kor-
jausta rajoihinsa, eikä mitään merkkiä siitä, että Pikku-En-
tente vähäkään hellittäisi siinä suhteessa otteestaan.

Štrbské pleso'n konferenssi ei tarjonnut mi-
tään erikoista sensatiota, mutta ehkä kaksi seikkaa ennen
muita voidaan ottaa merkiksi siitä, että tätä intressiyhty-
mää vain pyritään lujittamaan, nimittäin sääntöjen laatimi-
nen Pikku-Ententelle ja Tshekkoslovakian ja Romanian väli-

sen kauppasopimuksen allekirjoittaminen konferenssin yhteydessä.

Konferenssin ohjelma oli seuraava:

1. Tavannukainen yleisen tilanteen toteaminen.
2. Briandin memorandumit.
3. Haagin ja Parisin konferenssien päätösten soveltamiseen liittyvät eräät kysymykset.
4. Pikku-Ententen maiden taloudellinen yhteistoiminta.
5. Kansainliiton tulevan yleiskokouksen ohjelma.

Ohjelman ensimmäisen kohdan kysymysten joukosta erikoisen kiintoinen on Ranskan ja Italian välisten suhteiden kehittyminen ja Pikku-Ententen niihin nähden ottama asenne. Kuten tunnettua ovat näiden maiden, nimittäin Ranskan ja Italian, välit Lontoon konferenssin jälkeen kehittyneet vähemmän ystävälliseen suuntaan, mistä Mussolinin jyrkät puheet ja niiden Ranskassa herättämä vastakaiku ovat selvinä todistuksina. Ottaen toiselta puolen huomioon Pikku-Ententen suhteet Ranskaan ja toiselta puolen Italian Balkanin politiikan, on Pikku-Entente välittömästi tämän riidan piirissä. Päätöslauselmassaan Štrbské Pleso'n konferenssi toteaa, että tällä hetkellä ei ole aihetta pelätä vaikeampien konfliktien syntyvän, mutta tilanne kuitenkin vaatii tarkkaan seuraamaan sitä vaikutusta, mikä sillä voi Europan yleisiin oloihin olla.

Briandin memorandumien nähden todettiin, että Ranskan suunnitelma vastaa täydelleen yleistä tarvetta uudelleen paremmin järjestellä Europan maiden keskinäiset suhteet ja humanisuuden vaatimusta pysyvällisen rauhan luo-

miseksi. Erikoisesti haluttiin alleviivata, että aatteet, jotka elähyttävät Briandin memorandumia, vastaavat täydelleen niitä aatteita, jotka kokonaan määräävät Pikku-Ententen koko toiminnan. Tässä mielessä päätettiin antaa kaikki tuki ja kannatus Genevessä Ranskan hallituksen pyrkimyksille. Pikku-Ententen maat tulevat kukin erikseen antamaan vastauksensa Briandille, mutta vastaukset stilisoidaan samassa hengessä.

Ohjelman kolmannessa kohdassa käsiteltiin eräitä käytännöllisiä, n. s. itäreparationeja koskevia kysymyksiä, etenkin rahastojen A. ja B. toimintaa. Tässä yhteydessä formuloitiin kanta Unkariin nähden yleensä ja erikoisesti mitä tulee kysymykseen viime aikoina julkisuudessa paljon käsiteltyyn Habsburgien restoroimiseen Unkarissa. Ulkomaiden sanomalehtimiehille antamassaan haastattelussa lausui Beneš, että Pikku-Entente on jo aikaisemmin ottanut kantansa Unkarin monarkiakysymykseen nähden ja että ei ole syytä tätä kantaa muuttaa. Tämä tietää, että Pikku-Entente tulee kaikin keinoin Habsburgien restoroimista vastustamaan.

Viime vuotisen konferenssin yhteydessä asetettiin Pikku-Ententen maiden välinen taloudellinen komitea tutkimaan ja valmistamaan mahdollisuuksia lähemmän taloudellisen yhteistoiminnan aikaansaamiseksi. Ensimmäisenä näkyvänä tuloksena komitean työstä on kauppasopimus Tšekkoslovakian ja Romanian välillä. Tätä sopimusta pääpiirteissään selostin jo tiedoituksessani no 6 kuluvan kuun 12 päivästä. Pikku-Ententen maiden keskeisen taloudellisen yhteistoiminnan vaikeus johtuu siitä, että ne eivät muodosta toisiaan täydentäviä tuotanto- ja menekki-alueita.

Asianlaita on paremminkin päinvastainen. Tšhekkoslovakia on, vaikkakin etupäässä teollisuusmaa, myös maanviljelysmaa. Sen on siis suojattava sekä teollisuuttaan, että maatalouttaan. Sillä on perin vähän annettavaa myönnytysten muodossa liittolaisilleen, jotka, niin Rumania kuin Jugoslaviakin, ovat maanviljelysmaita. Nämä viimeksimainitut ovat viime aikoina olleet pakoitettuja yrittämään kehittää teollisuuttaan, osiksi hankkiakseen toimeentuloa maataloudesta liikenevälle väestölle, osaksi suojakeinona sellaisia teollisuusmaita vastaan, jotka eivät niiden maataloustuotteille myönnä tarpeellisia tullihelpoituksia. Millaiseksi kauppasopimus käytännössä tulee osoittautumaan, on vielä liian aikasta sanoa. Molemmipuolisiin taloudellisiin uhrauksiin ovat pakottaneet poliittiset syyt. Ne ovat hyvinkin moninaiset. Yhtenä tarkoitettuna saavutuksena tulisi olla, että sillä otettaisiin kärkeä ulkomaiselta opinionilta, joka pitää Pikkuententeä puhtaasti poliittisena, joidenkin toisten intressejä vastaan tähdätyinä etuyhtymänä. Osoittamalla, että se muodostaa myös taloudellisen kokonaisuuden, voidaan sen olemassaoloa puolustaa sellaisena regionalisena yhtymänä, joi- ta pitäisi enemmänkin muodostaa ja joiden pohjalla nopeammin voisi syntyä koko Euroopan käsittävä yhteenliittymä. Tämä olisi eräänlainen poliittismoralinen motiivi. Toinen motiivi on taloudellisillakin siteillä vahvistaa liittoa sisäänpäin. Kolmas, konkreettisin, on Unkari. Tämän ja Tšhekkoslovakian välillä v. 1927 solmittu kauppasopimus on, syynä Tšhekkoslovakian uudet elintarvelait, irtisanottu. Tarkoitettu vaikutus Unkariin päin on sekä taloudellinen että poliittinen. Rumanian kanssa tehty sopimus antaa Tšhekkoslo-

vakiolle lujemman selkänöjan ja toiselta puolen Unkarille osoitetaan, että pikku-Ententen Akilleen kantapäähä, taloudellisten etujen sovittamattomuus, johon Unkari on toivonut sopivana hetkenä voivansa iskeä, on nyt panssaroitu. Eräs Tšhekkoslovakian ulkoasiainministeriön monista puolivirallisista lehdistä, onkin siihen hiukan ilkkuvasti viitannut, vihjaten, että eräiden vierasten maiden /luonnollisesti Unkarin/sopisi ottaa ajan merkeistä vaari.

Konferenssin lopuksi laadittiin myös, kuten jo ylempänä viitattiin, säännöt pikku-Ententelle. Niistä ei ole annettu muuta tietoa julkisuuteen, kuin että niillä vain kodifioidaan tähänastinen käytäntö, määritellään konferenssin aika ja paikka, puheenjohto, j. n. e. Niinikään säädetään, että yksi delegeerattu, tai yksi delegatio voi eräissä tapauksissa edustaa kahta muuta maata. Säännöt tullaan esittämään kansainliiton rekisteröitäviksi. Sikäli kuin sääntöjä yksityiskohtaisemmin tuntemattakin voi päätellä, on tässä kysymyksessä kansainvälisoikeudellisesti mielenkiintoinen uusi tapahtuma. Analogista tapausta, jossa siis useampi valtio, täyden suverenisuutensa säilyttäen, kansainvälisessä instanssissa rekisteröityjen statuuttien pohjalla tulee kansainvälisissä suhteissa esiintymään yhtenäisenä korporationina, ei tähän saakka vielä tunnettana.

Praha, heinäkuun 15 pnä 1930.

K. Ruuska.

v. a. Asainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C29.

ASIA:

Ministeri Idmanin raportti no 61.

Praha.

7/11 1980.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
PRAHA
No 683.

Marraskuun 8 pñä 1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 13 / 292 ac. 10 30		
12/11-30	2	111
PYHVA	C. ASTO	ACIA
5	C28.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Allekirjoittamat lähettän täten kunnioittaen raportin no 61,

Ukrainan kysymys III.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

W. J. Procopé

Herra Ulkoasiainministeri

Hj. J. Procopé,

Helsinki.

Ministeri Idmanin raportti.

No 61.

	13/392 (ae)	13/30
12/11-30	2	12/11-30
		12/11-30
5	028.	

Ukrainaa

kysymys III. *)

Ukrainalaisen n.s. petluralaisen hallituksen ulkoasiainministeri, professori Choulguine (= Shulgin) kävi äskettäin luonani. Choulguine, joka asuu Parisissa, oli ollut kansainliittöyhdistysten kokouksessa Danzigissa ja poikkesi paluumatkalla muuteniksi päiviksi Prahaan. En ollut aikaisemmin tavannut häntä. Hän perusteli käyntiään osaksi sillä, että hän halusi tutustua minuun, osaksi sillä, että hän sanoi haluavansa keskustella kansani eräistä ukrainalaisista kysymyksistä. Mikäli yhden käynnin nojalla voi lausua arvostelunsa jostain henkilöstä, on minua syytettävä, että Choulguine teki edullisen vaikutuksen. Hän ei koettanut kuvitella minulle sellaista, mikä olisi huomannut, sanokasme edes liioitteluksi, vaan pysyi koko ajan todellisuuden pohjalla.

*) Raportit no 45, per 24/III-30 ja no 46, per 9/IV-30.

Se kysymys, joka häntä erikoisesti tällä hetkellä kiinnosti oli Itä-Galizian tapahtumat. Niinkuin jo olen viime raportissani maininnut, lähtivät eräät Danzigin kokouksen osanottajista Itä-Galiziaan tutustumaan siksiksiin oloihin. Choulguine sanoi minulle olevan välttämätöntä saada aikseen kansainvälinen tutkimus asiassa, sillä puolalaiset olivat panneet toimeen suoranaisia "pogromeja" ukrainalaisten keskuudessa. Niinkuin tunnettu, ylläpitää se ukrainalaisten ryhmä, johon Choulguine lukeutuu, erittäin läheisiä suhteita Puolan hallitukseen. Muiden ukrainalaisten piirien taholla on tätä läheistä suhdetta usein arvosteltu ja katseltu epäluulolla. Choulguine sanoi minulle pelkäävänsä, että se puolalaisvihamielinen suunta, joka nykyään Itä-Galizian tapahtumien johdosta on huomattavissa ukrainalaisten keskuudessa, voi käydä turmiolliseksi puolalais-ukrainalaisille suhteille. Hänen pyyntönsä oli, että keskustellessani puolalaisten viranomaisten ja hallituksen jäsenien kanssa huomauttaisim välttämättömyydestä koettaa järjestää olot Itä-Galiziassa tavalla, joka takaisi edes rajoitetun itsehallinnon siksiköiselle väestölle. Toiselta puolel pyysi hän minua siinä tapauksessa, että minulla siihen olisi tilaisuus, koettaa painostaa Itä-Galizian ukrainalaisille välttämättömyyttä olla vaatimatta itsenäisyyttä, vaan tyytyä autonomiaan. Hän kertoi metropoliitta Szeptyckiä suunnittelevan puolueen perustamista, jonka ohjelmaan sisältyisi yhteistoiminta puolalaisten kanssa. Antamalla suoranaista vastausta Choulguinelle sanoin olevani täysin vakuutettu siitä, etteivät puolalaiset missään tapauksessa anna autonomias Itä-Galizialle mikäli

eivät ukrainalaiset luovu vaatimasta itsenäisyyttä. Itsehallinto ainoastaan helpottaisi propogandan harjoittamista täyden itsenäisyyden saavuttamiseksi.

Ghoulguine kertoi käyneensä ulkoasiainministeri Benešin luona puhumassa Karpaatti-Venäjäällä olevien ukrainalaisten asemasta. Beneš oli tällöin aivan kategorisesti ilmoittanut hänelle, että Karpaatti-Venäjä saa autonomian. En voinut täysin salata hämmästystäni Benešin antaman lupauksen johdosta, koska se on ristiriidassa Tšhekkoslovakian tähän asti noudattaman politiikan kanssa.

Olen keskustellut viime mainitusta asiasta Hollannin tšekäläisen lähettilään, tohtori Müller van Weren dycken kanssa, joka Hollannin ollessa kansainliiton neuvoston jäsenenä ulkoasiainministerinsä kehotuksesta matkusteli Karpaatti-Venäjäällä. Hän on kertonut minulle olojen siellä olevan erittäin kurjia. Mitä suurin puute ja köyhyys vallitsee kaikkialla. Unkarin herruuden aikoina oli laiminlyöty väestön olojen parantaminen. Sama on asiantilaa nykyään. Tähän tulee lisäksi, etteivät ruteenit enää edes ole tilaisuudessa menemään työn ansiolle Unkariin niinkuin ennen. Koulut ja virkamiehet ovat tšhekkikielisiä siitä huolimatta, että St. Germainen rauhassa nimettiin oli määrätty, että alue saisi autonomian. Sikäikäinen ruteenilainen kuvernööri oli sanonut, että hän on ainoastaan tyhjänä koristuksena hallinnon huipulla ilman minkäänlaista valtaa. Esimerkkinä mainitsi lähettiläs, etteivät tšhekkiläiset viranomaiset edes olleet antaneet tämän seurata häntä Karpaatti-Venäjäällä tekemällään matkal-

la. Kysyessäni Müller van Werendyckeltä uskoiko hän Tshekkoslovakian todellakin aikovan antaa autonomian Karpaatti-Venäjälle, niinkuin Beneš oli luvannut Choulguinelle, vastasi tämä epäilevänsä sitä. Hänen palatessaan matkaltaan oli Beneš sanonut samoin hänellekin. Kun St.Germain'in rauhansopimuksessa on nimenomaan sitouduttu antamaan autonomia, on vaikea suoraan kieltää sitä, mutta Beneš ei koskaan sano milloin autonomia annetaan.

Pari päivää sitten on Karpaatti-Venäjän kuvernööri Beskid saapunut Prahaan neuvottelemaan autonomiakysymyksestä tshekkiläisten viranomaisten kanssa. Pidän luultavana, että Itä-Galizian tapahtumat ovat aiheuttaneet sen, että asiaan nyt on ruvettu kiinnittämään huomiota. Luultavasti on aikomuksena antaa joitakin erikoisoikeuksia Karpaatti-Venäjälle, mutta autonomiasta sanan varsinaisessa mielessä tuskin on kysymys.

Se seikka, että Choulguine nyt on pakoitettu olemaan sekä Itä-Galizian että Karpaatti-Venäjän etujen ajajana, on monessa suhteessa merkille pantavaa. Se osottaa, ettei ole ollut mahdollista pysyä n.s. puhtaan petluralaisen ohjelman kannalla. Smal Stocki, Choulguine y.m. ovat koettaneet erottaa näistä kysymyksistä ja hoitaa ainoastaan n.s. suurukrainalaisia liikettä. Tämän ryhmän tähänastinen kannotto on vieroitannut sen sekä Itä-Galizian että Karpaatti-Venäjän ukrainalaisista eli ruteeneista, niinkuin niitä siellä kutsutaan. Erittäin kuvaavaa on, että Choulguine pyysi minua koettamaan vaikuttaa Prahan ruteeneihin, "koska hänen ryhmällään ei ole mitään vaikutusta". Tämä osottaa miten vaikeata itse asiassa on puhua Ukrainan erottamisesta Venä-

jästä ja jättää kokonaan ohjelman ulkopuolelle esim. Puolaan kuuluvat alueet.

Puhellessani Choulguine kanssa johdin keskustelun muiden maiden, ennen kaikkea suurvaltojen suhtautumiseen Ukrainan itsenäisyysajatukseseen. Choulguine antoi minulle seuraavat tiedot. Saksa, joka sodan aikana itse suunnitteli Ukrainan perustamista, on nyttemmin Venäjän ystävävytensä vuoksi pikemminkin vastaan sitä. Ranskan ulkoasiainministeriössä, jossa Berthelot määrää maan virallisen suhtautumisen tällaisissa asioissa, uskotaan täydellisesti siihen, mitä Beneš sanoo Venäjän kysymyksistä. Ranskan suhtautuminen on senvuoksi erittäin varovaista. (Tästä lausunnosta päättäen tuntee Choulguine Benešin kielteisen kannan). Mitä Englantiin tulee, on siellä useita piirejä, joissa innokkaasti harrastetaan Ukrainan kysymystä, mutta Foreign Officeen kanta on täysin "odottava". Sitäpaitsi eivät ukrainalaiset sopivien voimien puutteessa ole erikoisemmin työskennelleetkään Lontoossa. Niinkauan kuin työväen puolue on vallassa, ei ole mitään toivoa, että Englanti tehokkaasti avustaisi ukrainalaista liikettä. (Tämä johtuu ehkä myöskin siitä, että ukrainalaiset sosialistit eivät liene täysin varmalla kannalla itsenäisyysasiassa). Suosiollisimmin kaikista suurvalloista suhtautuu Italia Ukrainan kysymykseen. (Vert. myös raporttiini no 45) Turkki, joka on virallisesti hyvinkin läheisissä suhteissa Neuvostohallitukseen, ylläpitää samalla ystävällisiä suhteita myöskin ukrainalaisiin itsenäisyyspiireihin. Edellä olevat tiedot ovat mielenkiintoisia, koska ei ole ketään henkilöä, joka suuremmalla tuntemuksella kuin Choulguine voi lausua asiasta mielipiteensä.

Chougu'ne sanoi minulle saaneensa käsityksen, että Euroopan valtiomiehet viime aikoina yhä enemmän ovat ruvenneet uskomaan, että evolutsioni Venäjällä ole mahdollinen, vaan että nykyinen järjestelmä tulee kukistumaan si-
säisiin melskeisiin ja lopulta ehkä suoranaiseen anarkiaan. Kun en itse ole pitänyt mahdollisena rauhallista kehitystä bolshevismista johonkin muuhun, on tämä tieto mielestäni erittäin mielenkiintoinen. Vastakkaisen suunnan - evolutioni-
teorian - kannattajia ovat, niinkuin tunnettu, kuuluneet esim. Lloyd Georg, Beneš y.m. Kysymys on erittäin tärkeä, koska on luonnollista, että valtiot suhtautuvat aivan erilaisilla sys-
teemin, jonka uskotaan välttämättömyydellä saavan väkival-
taisen lopun ja päättyvän fiaskoon. Choulguine sanoi huo-
manneensa, että Beneš on muuttanut kantaa asiassa eikä enää usko rauhallisen kehityksen mahdollisuuteen Venäjällä. Be-
nešin luona ollessani olin ainoastaan sivumennen koske-
tellut tätä kysymystä. Kertoessani hänelle Venäjän entis-
sen ulkoasiainministerin apulaisen, vapaaherra Nolden ker-
ran mielestäni erittäin sattuvasti sanoneen minulle, "ettei-
vät bolshevikkiraukat voi tulla kilteiksi joutumatta hirsi-
puuhun", myönsi Beneš nauraen asian oikeastaan olevan näin. Omasta puolestani en tietysti kuitenkaan tämän perustuksel-
la uskalla vetää niin pitkälle menevää johtopäätöstä hä-
nen sanoistaan, että katsoisin hänen luopuneen entisestä kan-
nastaan. Tšekäläisen ulkoasiainministeriön venäläisen emi-
granttiosaston johtaja, lähetystöneuvos Galia, joka ennen on
toiminut asiainhoitajana Kaunaksessa, on samoin sanonut mi-
nulle luulevansa, että Beneš on luopunut entisestä käsityk-
sestään. Hän perusteli sitä m.m. sillä, että Beneš, joka ennen
aina aika ajottain otti esille kysymyksen Venäjän tunnusta-

misesta, ei enää viime aikoina ole siitä mitään puhunut.

Joka tapauksessa luulen Choulguinen olevan oikeassa kun hän sanoi Europan vähitellen rupeavan paremmin ymmärtämään bolshevismien kehitysmahdottomuutta. Hänen tästä vetämänsä johtopäätös, että Europan diplomatia myöskin samalla tulee pakoitetuksi enemmän syventymään Ukrainan kysymykseen kuin ennen, on myöskin aivan oikea.

Praha, marraskuun 7 pnä 1930.

V. J. Linn

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.28.

ASIA: _____

Ministeri Idmanin raportti no 62.
Praha.

18/11 1980.

Ministeri Idmanin raportti.

No 62.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
14/11/30		
22/11-30	5	LML
RYHMÄ	OSASTO	ALUE
5	C13.	

Ulkoasiainministeri Beneš
yleisestä tilanteesta.

Ne kaksi kysymystä, joita sekä Beneš että tšekkiläiset diplomaatit yleensä tuntevat pitävän nykyhetken mielenkiintoisimpina ja enimmäin levottomuutta herättävinä, ovat Puolan sisäinen tilanne ja Mussolinin ulkopoliittikka.

Olin tuskin tullut Beneš'in luo kun tämä rupesi puhumaan kanssani Puolasta. Puolan naapurimaana, sanoi hän, seurataan Tšhekkoslovakiassa suurella huolella sikkäläisen tilanteen kehitystä. Ottaen huomioon, että Puolan ulkopoliittinen asema sille vihamielisten Saksan ja Venäjän välillä on epäedullinen, on erittäin valitettavaa, ettei sisäpoliittisessa tilanteessa ole havaittavissa minkäänlaista vakaantumista. Tämä on sitäkin valitettavampaa kun maan taloudellinenkin asema on vaikea. Muutkin diplomaatit koskettelivat kanssani samaa kysymystä. Odottamattoman kiivaassa hänilajissa

puhui minulle Belgian sikäläinen lähettiläs Raymond Puolasta. Liittolaiset, sanoi hän, olivat luoneet Puolan ja koettaneet parhaansa mukaan luoda tarpeellisia edellytyksiä sen kehitykselle. Sen sijaan, että siellä olisi huomattavissa jonkunlaista olojen vakaantumista, näyttää tilanne käyvän yhä huonommaksi. Se käsitys alkaa tulla yhä yleisemmäksi, että venäläisillä oli oikein, kun he sanoivat, etteivät puolalaiset kykene itse hallitsemaan itseään. Jos Puolassa sisäiset riidat ja puolueiden välinen erimielisyys edelleenkin jatkuvat, ei se voi odottaa saavansa apua muilta, vaan on sen itsensä koetettava järjestää ulkopoliittiset vaikeutensa.

Mitä Mussolinin ulkopoliitiikkaan tulee, on Italian aktiivinen esiintyminen Balkanilla aina herättänyt levottomuutta Tšhekkoslovakiassa. Tähän on nyt tullut lisäksi se, että Mussolini yhä jyrkemmässä äänilajissa puhuu rauhansopimusten tarkistuksesta, joka tietysti on kovin arka kohta Prahassa. Myöskin muut, niinkuin esim. Ranskan lähettiläs Charles-Roux tuntuvat olevan levottomia Italian rauhansopimusten revisionikysymyksessä ottaman jyrkän kannan johdosta. Syksyn kuluessa on täällä kerran särjetty Italian lähetystön ikkunatkin sloveenien kuolemantuomioden täytäntöönpanon yhteydessä. Italian lähettiläs, ministeri Pedrazzi sanoi minulle olevansa "niin innokas fascisti, että hän ennemmin on vihollisten tšhekkiläisten parissa, kuin massa, joka on ystävällisissä väleissä Italian kanssa."

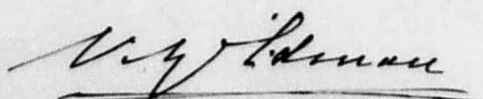
Puhuessani Italiasta, sanoi Beneš minulle hänen mielestään kuitenkin olevan syytä ottaa huomioon Ita-

liassa vallitseva tyytymättömyys. Tämä tyytymättömyys on itse asiassa suurempi kuin mitä ulkomailla monesti luullaan. Beneš sanoi olevansa vakuutettu siitä, ettei Mussolini saattaisi alkaa sotaa, koska on varmaa, että maassa tällöin syntyisi sisäisiä levottomuuksia. Hän vertaili tässä yhteydessä Italian ja Jugoslavian diktatuuria toisiinsa. Jugoslavian diktatuuri oli hänestä oleellisesti toisenlaista kuin italialainen fascismi. Jugoslavian diktatuuri on ainakin osaksi pantu voimaan vähemmistöjen eduksi. Kuninkaan tarkoituksena on aikaa myöten koettaa päästä pois diktatuurista säännöllisiin oloihin. Beneš'in tarkoituksena oli epäilemättä sanoa, että hänestä Jugoslavian sisäinen tilanne oli vahvempi kuin Italian.

Mitä Venäjän mahdollisiin agressiivisiin suunnitelmiin tulee, ei niihin täällä uskota. Prahassa tunnetaan venäläiset olot aivan liian hyvin, jotta uskottaisiin bolshevikkien uhkailuihin. Eräät ulkomaalaiset diplomaatit ovat sitävastoin kyselleet käsitystäni venäläisestä sodanvaarasta. Kun mielipiteeni ovat Ministeriölle tunnetut, en katso olevan syytä selostaa vastaustani.

Saksan sisäistä tilannetta ei Beneš enemmän kuin Ransken lähettiläs Charles-Roux'kaan näytä pitävän erikoisen levottomuutta herättävänä. Hallitus saattaa heidän arvelunsa mukaan luottaa eduskunnan enemmistöön, joten sisäisistä oloista aiheutuvia ulkonaisiakaan konflikteja ei nykyään tarvitse odottaa.

Praha, marraskuun 18 p:nä 1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C28.

ASIA: _____

V.a. Asiantunt. Ruuskaan Kap. no 7,
Praha.

2/12-30.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
PRAHA II.,
VÁCLAVSKÉ NÁM. 1A

Joulukuun 2 pñä 1930.

No 738.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 15 1392 la. 1930		
8/12.30	No	Liit.
RYHMÄ	OLASTO	ACIA
5	C29	

Herra Ministeri,

Ohellisena saan lähettää tiedoitukseni no
7, joka sisältää:

Tshekkoslovakian ulkoasiainhallinnon budgetti.

Vastanottakaa, Herra Ministeri, syvimäär kun-
noitukseni vakuutus.

K. Ruuska

Varatuomari

Herra H. J. Procopé,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m., y.m., y.m.,

Helsinki.

15/292 20/30		
12/30		LIII
FINNIA	C. S. O.	ASIA
5	C28	

Prahassa olevan v. a. asiainhoitajan

tiedoituksia no 7.

Joulukuun 2 pñä 1930.

Sisältää:

Tshekkoslovakian ulkoasiainhallinnon budgetti.

Prahassa olevan v.a.asiainhoitajan tiedoituksia no 7.

Tshekkoslovakian ulkoasiain-
hallinnon budgetti.

Sanomalehtiennakkotietojen mukaan ^{SUCHEN} edustuskunnan valtiovarainvaliokunta on tehnyt melkoisia vähennyksiä ulkoasiainministeriön tulevan vuoden suhteellisesti vaatimattomaan ja hyvin perusteltuun menoarvioon. On varmaankin kiintoisaa vertauksen vuoksi selostaa pääpiirteissään Tshekkoslovakian ulkoasiainhallinnon budgettia.

Ulkoasiainhallinnon menot ovat 2 1/2 miljoonaa ^{kruunua} korkeammat kuin edellisenä vuonna ja päättyvät summaan 170.1 miljoonaa kruunua, Suomen ulkoasiainhallinnon menojen muodostaessa vajaan kuudennen osan siitä. Matkakustannuksiin on varattu 960.000 kruunua, edellisen vuoden 900.000 asemesta. Kansliamenoihin 2.04 miljoonaa kruunua 1.92 miljoonan kruunua asemesta. Edustushuoneustojen ylläpitämiseen 336.000 kruunua 276.000 kruunun asemesta. Autobiileihin 245.000 kruunua 210.000 kruunun asemesta. Lähettiläiden muuttokustannuksiin 2.4 miljoonaa kruunua. Lähetystöjen ka-

lustamiseen on varattu 1.9 miljoonaa kruunua. Tästä summasta suoritetaan kalustojen juoksevat korjauskustannukset, hankitaan kalustot lähetystöille Nankingiin, Osloon ja Caracaasiin, ja loppuun suoritetaan lähetystötalon kalustaminen Ankarassa. Vuonna 1931 täydennetään myöskin Vatikanissa, Rio de Janeirossa ja Moskovassa olevain lähetystöjen kalustoa. Ulkoasiainministeriön rakennuskustannuksiin on varattu 1 miljoona kruunua ja autojen ostoon ministeriölle 100.000 kruunua. Määrärahoihin sanomalehdet ja propaganda on tehty 50.000 kruunun lisäys, kuvien, valokuvien, karttojen, diagrammien, diapositiivien ja filmien lisähankkimista varten, kun tähän asti varattu summa tähän tarkoitukseen on osottautunut liian pieneksi. Koko propagandaposti nousee 10.65 miljoonan kruunuun. Tästä summasta lankeaa 6.5 miljoonaa kruunua julkaisuihin, aikakauskirjoihin ja kirjoihin. Paitsi tätä 10.65 miljoonaa summaa on v.1919 annetun lain perusteella ministeriöllä ilman tilitysvelvollisuutta myönnetty 14 miljoonaa Kc vuosittain tiedotus- ja propagandatarkoituksiin. Ministeriöllä on siis käytettävissä ^{propagandaan} ~~ilme~~ melkein 25 miljoonaa kruunua vuosittain. On erikoisen kiintoista myöskin panna merkille, että ulkoasiainministeriöllä on käytettävissä 5 miljoonaa kruunua venäläisiä ja ukrainalaisia pakolaisia varten ynnä lisäksi vielä 2 miljoonaa kruunua slaavilaisten kulturellisten institutsioonien tukemiseksi ja ylläpitämiseksi. Tshhekkoslovakien ulkomailla olevien kansalaisten avustamista varten on ulkoasiainministeriöllä käytettävissä ollut edellisessä vuonna 800.000 kruunua, mutta esitetään

summa korotettavaksi 100.000.000. Vieraiden vastaanottoa ja kestitsemistä varten on ministeriölle varattu 900.000 kruunua eli 300.000 enemmän kuin edellisellä vuonna.

Ministeriön tulot lasketaan 14.1 miljoonaksi.

perusteluissa nähdään, että uusia konsulaatteja perustetaan Harbiniin, Lyoniin, Spalatoon, Winnipegiin, Stettiniin, Bataviaan, Barcelonaan ja Glasgoviin. Frankfurt am Mainiin perustetaan pääkonsulinvirasto ja Santiago de Chilessä oleva konsulinvirasto muutetaan lähetystöksi. Uusi lähetystö perustetaan Nankingiin.

Tshekkoslovakian ulkoasiainministeriö on osannut alunperin saada eduskunnan ja yleisen mielipiteen veikkotetuksi liiallisen ja varsinkin takaperaisen iskusanastäväisyyden kohtalokkuudesta. Se on osannut myös tarmolla ja taitavuudella saada esityksensä hyväksytyiksi. Mitä erikoisesti palkkauksiin tulee, niin ovat ei ainoastaan lähettiläät, mutta myös lähetystöjen ylemmät virkamiehet niin hyvin palkkattuja, sekä lähetystö~~jen~~ varustettuja muilla käyttövaroilla, että he voivat tehokkaalla tavalla valvoa maansa intressejä. Toiselta puolen keskusvirasto harjoittaa tarpeellista kontrollia, joka antaa taakkeet siitä, että edustajat myös toivotulla tavalla riittävät palkka- ja käyttövaransa maan eduksi käyttävät. Voidaankin epäilemättä sanoa, että Tshekkoslovakia on parhaiten kaikista ^{uusista} maista valvomut kansainvälisiä etujansa ja onnistunut hankkimaan niin taloudellisesti, kulturellisesti kuin poliittisestikin vakavamman aseman kuin yksikään muu uusi maa, suhteellisen suuruuskin ja muut sekä edulliset, että epäedulliset edellytykset huomioon ottaen. Tshek-

koslovakia ei millään tavoin muodosta poikkeusta mitä yleiseen taloudelliseen ehdinkotilaan tulee. Valtion menearviossakin se otetaan huomioon. Mainittakoon, että hallituksen taholta ilmoitettiin toistaiseksi luovuttavan järjestämästä kalliita tavanmukaisia juhlakutsuja kotimaassa ja muutoinkin kaikessa noudattavan suurinta säästäväisyyttä. Mutta Tshekkoslovakian hallitus, eduskunta ja yleinen mielipide katsovat, että yksi toimenpiteiden vaikeuksien voittamiseksi on ulkomaisen edustuksen toiminnan tehostaminen. Siis käsitys säästäväisyydestä täällä on lallainen ja ainakin tähän saakka tulokset ovat osoittaneet, että tämä käsitys säästäväisyydestä on ollut oikea.

Praha, joulukuun 2 pnä 1930.

K. Ruuska

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C28.

ASIA: _____

V.a. Asiantuntija Ruuskaasen rap. no 8.

Pallo

5/12-30.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
PRAHA II.
VÁCLAVSKÉ NÁM. 1A

Joulukuun 5 pnä 1930.

No 746.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
16/1293 (no. 10 do)		
10/12.30	2	LII
RYHMÄ	CLASSIC	ASIA
5	C28.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Ohellisena saan lähettää tiedoitukseni no
8, joka sisältää:

Tshekkoslovakian ulkoasiainhallinnon budgetti, II.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmin kun-
nioitukseni vakuutus.

K. Ruuska

Varatuomari

Herra H. J. Procopé,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y.m., y.m., y.m.,

Helsinki.

16/298 (ae) 11/30		
10/12/30	12	LII
RYHMÄ	OSASTO	ALUE
5	C28.	

Prahassa olevan v.a. asiainhoitajan

tiedoituksia no 8.

Joulukuun 5 pnä 1930.

Sisältää:

Tshekkoslovakian ulkoasiainhallinnon budgetti, II.

Prahassa olevan v. a. asisinhoitajan raportti no 8.

Tšekkoslovakian ulkoasiain-
hallinnon budgetti. II.

Edellisessä tiedoituksessani selostin täkäläisen ulkoasiainhallinnon menoarviota vuodelle 1931 sellaisena kuin se hyväksyttiin edustajakamarissa viime lauantaina. Senaatissa oli menoarvio esillä eilen. On erikoinen merkille pantavaa, että edustajakamarissa ei yksikään ääni, lukuunottamatta kommunisteja, nousut ulkoasiain menojen korotuksia vastaan. Senaatissakin vain yksi saksalainen kansallissosialisti budgattia arvosteli.*) Muut pu-

*) Aikaisemminkin olen huomannut, paitsi kommunisteja vain saksalaisten arvostelleen ulkoasiainhallinnon menoarviota ja ollut toteavinani, että saksalaisten arvostelu etupäässä johtui siitä, ettei saksalaisia otettu ulkoasiain palvelukseen. Nyt kun ensimmäinen saksalainen (varmaankin hyvin tshekkiläismielinen saksalainen) hiljakkoin nimitettiin lähetti-
lääksi, näyttää kritiikki saksalaisten taholta vaimenevan.

heenvuoroja käyttäneet senaattorit kaikki järjestänsä puhuivat menoaarvion puolesta. Erikoisesti motivoitiin välttämättömyyttä uhrata varoja tiedoitus- ja propagandatoimintaan sekä huomautettiin, että, juuri kiitos riittävien käyttövarojen, ulkoasiainhallinta on pystynyt Tshekkoslovakialle hankkimaan sellaisen kansainvälisen aseman, että moni suurempikin valtio sitä siltä kadetti. Kansallissosialisti senaattori PÁNEK huomautti, että ulkoasiainhallinnon ulkomaille olevat jäsenet olisi myöskin saatettava osallisiksi sairashuollosta. Republikaani ROZKOŠNÝ alleviivasi ulkoasiainhallinnon tärkeätä osuutta taloudellisessa kamppailussa ja vaati, että tässä suhteessa ulkoasiainhallinnolle on varattava kaikki mahdollisuudet tehtäviensä suorittamiseen. Ulkomaisen edustuksenhan on avustettava tuotteiden sijoituksessa ulkomaille, mistä avustamistoiminnasta oleellisen osan muodostaa propaganda ja tiedottaminen. Kumpaan tarvitaan varoja. Republikaani senaattori STODOLA katsoi, että ulkoasiainhallinnon tehtävät yhä suurenevät ja suurenevät, sen vuoksi, että taloudelliset muutosten ja mullistusten seuraukset ulkomaille alkavat yhä voimakkaammin ja voimakkaammin tuntua kotona. Tshekkoslovakia pienessä valtiona voi tehdä itsensä huomatuksi ja vaikuttaa asiain kulkuun vain rajoitetussa määrässä. Ulkoasiainhallinta, jatkoi Stodola, kiinnittää yhä suurempaa ja suurempaa huomiota taloudellisiin kysymyksiin ja on se onnistunutkin tähän asti tehtävässään niin, että koko maailmaa koskeva suuri taloudellinen kriisi ei ole

tässä maassa niin ankarana ja
yllättävänä tuntunut kuin mo-
nessa muussa maassa.

Kun vuonna 1931 Tšhekkoslovakia perustaa
uudet lähetystöt Osloon, Caracasiin, Nankingiin ja Santi-
ago de Chileen (konsulaatti muutetaan lähetystöksi), tu-
lee maalla olemaan kaiken kaikkiaan 36 lähetystä, 61
lähetetyn konsulin virastoa ja 123 kunniakonsulinviras-
toa. Näihin ei ole mukaanluettu Neuvosto-Venäjällä ole-
va edustajisto.

Praha, joulukuun 5 p:nä 1930.

K. Reus-Reus

5/21

Kaup

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: *5*

OSASTO: *C.28*

ASIA: _____

V.o. Ariainhoitaja Ruuskasen rap. 9.

Preho

22/12 1980.

Kp Kumpo
SUOMEN LÄHETYSTÖ
PRAHA II.,
VÁCLAVSKÉ NÁM. 1A

Joulukuun 22 pñä 1930.

No 793.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 17/393 Ser. B. 1930		
27/12-30	No	LM.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	228	

*Ob-
25/12/30*

Herra Ministeri,

Ohellisena saan lähettää tiedoitukseni no
9, joka sisältää:

Tshekkoslovakialais-kiinalainen kauppasopimus.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän
kunnioitukseni vakuutus.

K. Ruuska.

Varatuomari

Herra H. J. Procopé,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y. m., y. m., y. m.,

Helsinki.

Prahassa olevan v. a. asiainhoitajan

tiedoituksia no 9.

Joulukuun 22 p:nä 1930.

Sisältää:

Tshekkoslovakialais-kiinalainen kauppasopimus.

Tshekkoslovakialais-kiinalainen
kauppasopimus.

Kuluvan vuoden helmikuun 12 päivänä allekirjoitettiin Nankingissa Tshekkoslovakian ja Kiinan välinen kauppasopimus. Ratifioimisasiakirjat vaihdettiin Nankingissa marraskuun 20 päivänä. Sopimuksen 19 artiklan mukaan on sopimus astunut voimaan kuluvan kuun 5 päivänä.

Ensiksikin tämä sopimus säätää oikeuden molemmille sopimuspuolille lähettää edustajia toisensa alueelle. Edelleen sisältyy sopimukseen tavannukaiset määräykset sopimusmaan kansalaisten oikeuksista toisen sopimuspuolen alueella, kuten vapaasta oleskeluoikeudesta, siirtolaisuudesta, kaupan ja ammatin harjoittamisesta, asemasta oikeuslaitoksiin ja viranomaisiin nähden, perimisoikeudesta j.n.e. Tulleihin nähden myöntävät sopimuspuolet toisilleen oikeuden vapaasti järjestää tullinsa sekä suosituimmudet, mitkä koskevat myös tuonti- ja vientisäännöstelyä ja joi-

hin sallitaan n.s. klassilliset poikkeukset kielloista ja rajoituksista. Sopimus sisältää vielä eräitä määräyksiä transitoliikenteeseen, laivakulkuun, kulkuvälineisiin, kaup-
pamerkkien, piirustusten ja mallien suojaamiseen nähden.

Sopimus on tehty kolmeksi vuodeksi huomautuksella, että sopimuspuolen on kuusi kuukautta ennen määräajan loppuun kulumista tehtävä toiselle ilmoitus, jos se haluaa sopimuksen tarkistusta tai lopettamista. Jollei tällaista ilmoitusta tapahdu, jää sopimus edelleen voimaan sillä huomautuksella, että tämän 3-vuotiskauden jälkeen sopimuspuolilla on oikeus sopimuksen 6-kuukautiseen irtisanomiseen.

Praha, joulukuun 22 p:nä 1930.

K. RausRaus,

50

Konnan min

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: f

OSASTO: C 28

ASIA: _____

V.o. Osainhoitaja Ruuskaasen nro. 10.

Praha

22/12-1920.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
PRAHA II.,
VÁCLAVSKÉ NÁM. 1A

Joulukuun 22 pñä 1930.

No 795.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 18 / 393 S. pñ. 1930		
27/12-30	Q	LM
RYHMÄ	OSASTO	ACIA
5	C 28	

Herra Ministeri,

Ohellisena saan lähettää tiedoitukseni
no 10, joka sisältää:

Tshekkoslovakian uusi reutatievaratariffi.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän
kunnioitukseni vakuutus.

K. Ruuska.

Varatuomari

Herra Hj. J. Procopé,

Suomen Ulkoasiainministeri,

y. m. , y. m. , y. m. ,

H e l s i n k i .

Prahassa olevan v.a.asiainhoitajan
tiedoituksia no 10.
Joulukuun 22 pnä 1930.

Sisältää:

Tshekkoslovakian uusi rautatietavaratariffi.

Prahassa olevan v. a. asiainhoitajan tiedotus no 10.

Tshekkoslovakian uusi
rautatietavaratariffi.

Vasta ilmestynyt uusi rautatietavara-
tariffi, joka tulee käytäntöön tulevan tammikuun 1 päivästä, jakaantuu kolmeen osaan. Ensimmäinen osa sisältää yleisiä perusmääräyksiä, toinen osa tavaraluokittelun ja kolmas osa sivumaksut.

Ensimmäisessä osassa kiinnittää huomiota erikoisesti se seikka, että kapittelissa "kiireellinen pikatavara" nyttemmin otetaan huomioon kuljetus myös moottorijunalla ja moottoripikajunalla. Elävien eläinten kuljetuskysymys järjestetään niin, että se tapahtuu osittain pikatavarana, osittain eräillä matkoilla rahtitavarana. Utta on myöskin se, että kapeareiteisilla radoilla rahti laskeaan saman taksen mukaan, kuin päoradoillakin, ollen rahti kuitenkin maksettava vähintään 10:ltä tonnilta. Pienin maksu pika- ja rahtitavaroilta koroitettiin 2.5:sta 3:een kruunuun. Tähän saakka on saatu laskea rahti osalähetyksiltä eri asemille vaununlastiluokan mukaan, mutta nyttem-

min sallitaan sellaisia lähetyksiä vain silloin, kuin osalähetykset ovat osoitetut samalle määräasemalle tai useammille ulkomaisille pääteasemille saman rajapaikan ylitse. Teurashevosille myönnetään 20 %:in rahtialennus poikkeustarifista no 3. Sen johdosta, että huonekalumuutto on siirtymässä rautateiltä tavallisia teitä myöten tapahtuvaksi (autoilla), kannetaan säädetty 10 %:in rahtilisa vasta kymmenmetrisiltä vaunuilta. (Aikaisemmin se laskettiin jo 7 metrisiltä.) 14:ään metriin saakka on rahtiperusta sama riippumatta siitä, onko tavara sijoitettu yhteen taikka kahteen vaunuun. Yksityisvaunupetteitä palautettaessa omistajilleen lasketaan vain 3 kruunua rahtimaksua. Vastuu sellaisten peittojen häviämisestä, vahingoittumisesta tai palautusajan ylittämisestä rajoitetaan 30 kruunuun peitolta. Huonekalulaatikoilta lasketaan rahti samalla tavoin kuin käytetyiltä emballaagilta. Samalla tavalla käsitellään kuljetuslaatikot (container). Esineet, jotka ovat 5 metriä pitemmät, on lähettäjän tai vastaanottajan itsensä lastattava ja purettava. Tavaraluokituksessa ovat määräykset pakkauksen laadusta kokonaan poistettut. Tässä tulee kysymykseen vain rautateiden liikenneohjesäännön 50 § siitä, onko pakkaus tarpeellinen vai ei. Luokituksessa on uusina otettu huomioon valumuottien puumallit, sinkkilieju, pronssi ja denaturoitu sokeri (luokat II, VI ja VII). Tavaraluokka "Rauta" on uudelleen järjestelty.

Yleensä voi tariffista sanoa, että siinä on määrävänä suunta määritellä tavaroiden tarifoiminen riippumatta siitä, toimitetaanko tavara pakattuna tai pakkamattomana. Mitä sivumaksuihin tulee, on jälkivaatimasmaksu korotettu 1 %:iin ja käteisetumaksuprovisiooni 3 %:iin. Sitä vastoin on alennettu maksuja yllilastin poiskuljettamisesta.

Praha, joulukuun 22 p:nä 1930.

— R. Ruuska